

Uvodnik

Andrej Bratuž

Sveta brata za Evropo

G rka iz Soluna, učena brata, v polovici srednjega veka postaneta slovanska apostola. Konstantin (pozneje Ciril) in njegov brat Metod sta povzročila pravo duhovno in kulturno revolucijo med tedanjimi Slovani. Bizantinski cesar ju je na prošnjo kneza Rastislava poslal Slovanom, da bi jim prinesla luč krščanstva in to v njih jeziku. Z njima se je namreč osnovala prva slovanska abeceda in s tem temeljni kamen staroslovanskega jezika in kasneje književnosti. Konstantin (Ciril) je ob grških pismenkah osnoval prvi slovanski črkopis, kasneje po njem imenovan cirilica, ob tem pa še drugi črkopis, glagolico. Ni seveda tu naš namen razpravljati o podrobnostih Cirilovega jezikovnega dela ali Metodove zlasti verske oz. misijske dejavnosti. Naš namen je skušati osvetliti delo svetih bratov pri osveščanju zlasti vzhodnih in južnih Slovanov za dvig teh narodnostnih skupnosti v sozvočju z latinskimi in germanskimi etničnimi in kulturnimi prostorom. Vse to pa že zadeva širši evropski okvir dela svetih bratov.

V moderni zgodovini je veljal za zavetnika Evrope sveti Benedikt iz Norcije, ki je v zgodnjem srednjem veku z ustanovitvijo svojega (benediktinskega) reda in njegovim geslom Ora et labora - moli in delaj postavil temelje evropski civilizaciji. V našem času pa je slovanski papež Janez Pavel II. proglasil solunska brata za sozavetnika Evrope in s tem podčrtal njun velikanski in vsestranski verski in kulturni pomen.

Zanimivo je, da se prav v teh dneh zanimanje za delo svetih bratov, apostolov Slovanov, oživlja posebno v našem prostoru. Gorica bo v naslednjih dneh z raznimi manifestacijami obeležila in ovrednotila vlogo svetih Cirila in Metoda. Njuno delovanje bo obravnavalo letno zborovanje Srednjeevropskih kulturnih srečanj, na katerem bo vrsta znanih strokovnjakov slovanskega (tudi slovenskega) in ostalega evropskega sveta, zlasti italijanskega in nemškega, obravnavala versko in znanstveno delovanje Cirila in Metoda. Goriška občina pa bo na gradu organizirala posebno razstavo, posvečeno slovanskima apostoloma in to ob skorajšnjem vstopu Republike Slovenije v schengensko območje. Slovenci smo še posebno v svoji modernejši zgodovini posvetili veliko raziskav zgodovinskega in literarnega značaja delu slovanskih apostolov. V tem se je odlikoval dr. Fran Gričec. Slovanski svet pa se ju spominja zlasti na Velehradu na Moravskem, kjer je deloval nadškof sv. Metod. Tu so se zbirali romarji in potekali so tudi razni kongresi vse do našega časa.

Kje je torej evropsko poslanstvo sv. Cirila in Metoda? Nedvomno je delo svetih bratov imelo globok vpliv na razvoj takratne slovanske in evropske družbe. Od ožjega verskega in misijskega delovanja je njuna vloga prešla na kulturno področje še posebej z utemeljitvijo slovanske pismenosti in liturgije. Delovanje obeh bratov pa je prešlo tudi na izrazito politično področje, ko sta morala oba (zlasti Metod) kljubovati velikemu nasprotovanju nemških škofov. Potrditev slovanskega bogoslužja s strani rimskega papeža pa je odprla Slovanom pot v Evropo. Tako je v vsoljno Cerkev poleg latinskega in grškega obrednega jezika vstopil tudi staroslovanski jezik.

Zato lahko zaključimo, da je delo in poslanstvo svetih bratov zadobilo širši evropski pomen, saj je s tem slovanski svet enakovredno z drugimi vstopil v evropsko in svetovno skupnost že v samem zgodnjem srednjem veku.

42. izvedba zborovske revije tokrat v Boljuncu

Foto Kroma

RIM Zmeda glede osnutka novega statuta dežele FJK Bog nas varuj prijateljev...

I talijanska politika ima zares malo mrtvih trenutkov. Stalno se na prizorišču pojavljajo novosti, ki opazovalca držijo v budni pozornosti. V taki politični fantaziji in frenetičnosti postane človeku kar težko se orientirati in izbrati temo, katero spremljati do konca, saj se presenečenja vrstijo kot na tekočem traku. Pri vsem tem pa obstaja bistvena nevarnost, da nam pomembni dogodki zbežijo izpred oči. Preslepljeni od bleščečih Berlusconijevih potez -, s katerimi si prizadeva ostati na političnem površju, kjer skuša na vse načine opozarjati na potapljačo se Prodijevo ladjo, se pa ne zaveda, da že pluje v napihnjem rešilnem gumenjaku, - bi skoro spregledali, kaj "naši onorevoli" v Rimu ustvarjajo okoli osnutka deželne statuta Furlanije Julijske krajine.

Pred kakšnim letom je deželni svet odobril osnutek novega deželne statuta s popravki, ki ga posodablja glede na spremenjene razmere v zadnjem desetletju. Ta osnutek ima več bistvenih sprememb, med katerimi sta tudi štirijezični deželni naziv in člen 33, s katerim je zagotovljeno mesto v deželnem svetu za predstavnika slovenske narodne skupnosti. No, in ravno ob to so se obregnili, poleg že ustaljenih Aenovec & Co., še predsednik komisije Violante, ministrica Lanzillotta, poslanec Bressa in Gradežan Maran, ki pa spadajo v novonastalo Demokrasko stranko. S svojim izvajanjem v

komisiji za ustavna vprašanja, ki običajno samo potrdi osnutek statuta, ki jih v Rim pošljejo deželni sveti, so se pridružili desnici ob nasprotovanju štirijezičnosti naziva dežele FJK. Svoja stališča so podprli z utemeljitvami, češ da posebnost naše dežele ne sloni na prisotnosti narodnih in jezikovnih skupnosti, temveč na zgodovinskih in gospodarskih posebnostih. To je, če dobro pomislimo, res "izjemna" ugotovitev, ki po eni strani izbrše vlogo narodnih in jezikovnih skupnosti, po drugi pa uvaja nov kriterij za posebnost; in če pogledamo vsako italijansko deželo, bomo našli prav za vsako zgodovinske in gospodarske posebnosti. Torej kriterij, po katerem si lahko pridobi "posebnost" vsaka italijanska dežela. Še dlje se je spustil poslanec Maran, ki se je spril nad člen 33, ki zagotavlja prisotnost predstavnika slovenske narodne skupnosti v deželnem svetu. Poslanec iz vrst Levih demokratov, sedaj Demokraskte stranke, je ugotavljal, da je ta člen pisan na kožo Slovenski skupnosti. Mogoče pa je Gradežan zamenjal papirje, kajti v besedilu člena ni nikjer naveden način izvolitve, ki je tako odprt vsakemu Slovincu, ne glede na njegovo politično pripadnost. Na tako obnašanje so reagirali deželno tajništvo Slovenske skupnosti, deželni tajnik SIK Stojan Spetič in deželna svetnica Bruna Zorzini Spetič. Opozorili so na nevarnost stališč, ki so v nasprotju s tem, kar je določila le-

vosredinska večina v deželnem svetu. Normalna logika narekuje, da rimski poslanci deželnim kolegom pomagajo in jih podpirajo. Slovenska skupnost je izrazila svoje razočaranje nad izvajanjem predstavnikov Demokraskte stranke in od deželnih vrhov pričakuje primerne posege, da opravljeno delo ne bo izničeno. Sicer pa je največ odločnosti pokazal predsednik deželne sveta Tesini, ki je rimske pomisleke jasno zavrnil.

Slovenska skupnost je tudi opozorila na tendenciozne izjave poslanca Marana, ki je trdil, da so narodnosti krive za globoke delitve, ki so bile prisotne na italijanski vzhodni meji, kar pa preprosto ni res. Delitve so začrtali tri ideologije, fašizem, nacizem in komunizem, ter sistemi, ki so se iz njih razvili. Narodne skupnosti, ki tu živijo, so morale kruto ceno uvajanja teh sistemov krvavo plačati. Po drugi strani sta se v deželi Tridentinska - Južna Tirolska razvila visoka kultura in gospodarstvo prav s pomočjo zakonske osnove, ki tamkajšnje narodne in jezikovne skupnosti obravnava kot resnično dodano vrednost. Žal se tako ni želelo postopati v deželi FJK, ki na področju zaščite in vrednotenja narodnih in jezikovnih skupnosti še vedno zaostaja - tudi v primerjavi s Slovenijo - in ne more pretrgati vezi s staro, še prisotno ideološko logiko.

Edino svetlo točko pri vsem tem predstavlja južno-tirolski poslanec Zeller, kateremu se je Slovenska skupnost zahvalila, ker je v komisiji prepričano in dosledno branil zahteve slovenske narodne skupnosti v zvezi z osnutkom novega deželne statuta avtonomne dežele FJK.

Julijan Čavdek

Dr. France Bučar v Trstu

Nekdanji predsednik slovenskega parlamenta je v Narodnem domu predstavil svojo knjigo Rojstvo države

10

Poslanec Anton Kokalj v Gorici

Slovenski poslanec Anton Kokalj je goriški javnosti spregovoril o predsedovanju Slovenije EU

16

Posvet v Trstu

V petek, 23. novembra, bo v Vilfanovi dvorani v Trstu (ul. Gallina 5) zgodovinski seminar z osmimi krajšimi referati in razpravo ob 60-letnici samostojnega političnega nastopa Slovencev v sedanjih mejah Italije. Simpozij prireja Krožek za družbena vprašanja Virgil Šček.

Evropske teme - Naše teme

Genetsko spremenjena hrana na evropski mizi?

Stališče evropske politike do genetsko spremenjenih organizmov (GSO) je bilo že od samega začetka zelo zadržano. Veliki ameriški živilsko-industrijski koncerni so zelo zgodaj naleteli na resne omejitve pri uvajanju genetsko spremenjenih pridelkov na naš trg. Evropa se je torej zavestno odločila, da bo varovala zdravje svojih državljanov, skrbela za kakovost lastne živilske industrije in predvsem zaščitila tradicionalno evropsko kmetijstvo.

Od leta 1996 dalje, ko je namreč Evropska komisija prvič dovolila prodajo genetsko spremenjene krompirje (šlo je za krompirja tipa bt podjetja Ciba Geigy), so evropske ustanove vseskozi sprejemale vedno bolj omejujočo zakonodajo na tem področju, ki dejansko ne dovoljuje uporabe genetsko spremenjenih semen v kmetijstvu.

Spor med Evropo in ZDA, ki zagovarja stališča ameriških koncernov, je postal torej neizogiben. Do res vročega soočanja je prišlo leta 2003, ko je Evropska unija dokončno sprejela zakonodajo o genetsko spremenjenih organizmih, ki zahteva vidno označevanje vse genetsko predelane hrane in vseh kmetijskih izdelkov, pridobljenih na osnovi genetsko spremenjenih organizmov. Menila je namreč, da je edino vidna prepoznavnost genetsko predelane hrane jamstvo za evropskega državljanja, da sam svobodno izbere, če v svojem krožniku želi ali pa ne genetsko predelano hrano.

Ameriški predsednik Bush je tedaj zelo ostro napadel Evropo in jo obtožil protekcionizma, saj po njegovem mnenju taka zakonodaja močno ovira prodajo novih biotehnoških semen v Evropi. Obenem je ob isti priložnosti označil Evropejce za neodgovorne, ker s svojim ravnanjem ne pripomorejo k reševanju problema lakote v Afriki. Po Bushovem mnenju bi namreč genetsko spremenjeni organizmi lahko učinkovito rešili problem afriškega kmetijstva, ker bi razvoj teh tehnik v kratkem razvil nove vrste rastlin, ki bi se lažje prilagodile zahtevnim klimatskim okoliščinam črnega kontinenta. Po ostrem izpadu ameriškega predsednika je sledila tožba ZDA, Kanade in Argentine na Svetovno trgovsko organizacijo (WTO), ki je kmalu zatem razsodila, da mora Evropa do 21. novembra 2007 ukiniti vse omejitve pri preprodaji genetsko spremenjenih organizmov.

S čisto formalnega zornega kota se Evropa brani,

ko pravi, da sama ne omejuje prodaje genetsko predelane hrane, ugotavlja pa, da so za neuspeh te hrane na evropskem tržišču krivi predvsem kupci, ki so mnenja, da jim nove biotehnologije ne nudijo dovolj jamstev. Kljub temu je prejšnji teden Evropa klonila pritiskom Svetovne trgovske organizacije in je sprejela odločitev, da izda še tri nova dovoljenja za preprodajo treh genetsko spremenjenih organizmov (dve za genetsko spremenjeno koruzo in eno za genetsko spremenjeno peso). Ozadje te odločitve je nedvomno vezano na omenjeno razsodbo Svetovne trgovske organizacije. Kar pa je še bolj zaskrbljujoče, je dejstvo, da je Evropski svet za okolje dobesedno prisilil vse članice EU, da dovolijo prodajo genetsko spremenjene hrane v vseh državah članicah. Pri tem so evropske inštitucije stopile v oster konflikt z Avstrijo, ki se je dalj časa izrecno upirala komercializaciji genetsko spremenjenih organizmov na svojem državnem teritoriju in ki se je tokrat morala podrediti diktatu Bruslja. Očitno je, da so evropske ustanove hotele dokazati Svetovni trgovski organizaciji (WTO), da Evropa ne izvaja protekcionizma, in se tako izogniti povračilnim ukrepom ZDA, Kanade in Argentine. Očitno pa je tudi, da posamezne države niso več kompetentne, da same odločajo, katero hrano lahko dovolijo na svojem teritoriju. Trenutno ne vemo, če bo sprejeta odločitev zadostovala Svetovni trgovski organizaciji, vemo pa, da je stališče razjario kmečke organizacije in pa okoljevarstvenike. Ob vsem tem si torej lahko zastavimo dve vprašanji. Najprej ali bi se posamezne članice lahko same upre pritiskom velikih kapitalističnih lobbijev, ki želijo uvesti genetsko spremenjena semena v kmetijstvo in jih brezpogojno uporabljati v živilski industriji ali je bila v tem oziru Evropa ključnega pomena? Verjetno brez Evrope bi bila katerakoli samostojna politika na tem področju nemogoča. Dovolj je, da pomislimo na izkušnje držav iz tretjega sveta, kjer so to tehnologijo uvajali, ne da bi se lahko posamezne države temu učinkovito upre. Drugo vprašanje, na katero pa je težje odgovoriti, je naslednje: bo Evropa še naprej kos svoji funkciji jamčiti svojim državljanom kakovost kmetijstva in živilske industrije, kar pomeni kratkoročno zagotoviti kakovost hrane, ki prihaja na našo mizo? Danes namreč nekatere posamezne države želijo doseči še višje standarde, kot jih Evropa nudi.

Peter Čornic

Svetovni slovenski kongres Pregled opravljenega dela in novi načrti

Na svojem sedežu v Gorici se je sestal Upravni odbor Svetovnega slovenskega kongresa - Konferenca za Italijo, ki je pregledal opravljeno delo v letošnjem letu in pripravil okvirni program delovanja za leto 2008.

Poleg sodelovanja v osrednjem vodstvu Svetovnega slovenskega

kongresa v Ljubljani, kjer predstavniki Konferenca za Italijo opravljajo zelo pomembne naloge, sta v letošnjem letu izstopali proslava osamosvojitve, na kateri je bil prisoten minister Milan Zver, in srečanje razseljenih Slovencev v Ogleju. Tu se je zbralo veliko število rojakov, ki jim je usojeno živeti po najrazličnejših

kraji Italije.

Dr. Karlo Bresciani je poročal o stikih z nekaterimi Slovenci, ki živijo v Turinu in Comu, ter o naporih, da bi se bolj udeležili sodelovanja in stike s Slovenci v Milanu, ki so ustanovili tudi svoje društvo.

Dino Del Medico je prisotne seznanil z ugodnejšimi pogoji v Benečiji, ki so nastali po odprtju dvojezične srednje šole, in opozoril zlasti na možnosti, ki se odpirajo tudi tistim Beneškim Slovincem, ki živijo razseljeni po vsej Furlaniji. Jerica Koren, ki skrbi za gospodarsko-financijske potrebe, je obrazložila možnosti financiranja posameznih pobud. Na predlog predsednika Marjana Terpina so nato odobrili predlog delovanja za leto 2008, ki seveda predvideva nadaljevanje iskanja in vzpostavljanja stikov s Slovenci, živječimi po Italiji. Osrednji prireditvi pa bosta srečanje v Ogleju v nedeljo, 8. junija, in srečanje ob Dnevu osamosvojitve Slovenije v petek, 20. junija 2008. Pomembno bo tudi sodelovanje ob raznih manifestacijah z zamejskimi društvi in organizacijami.

Predsednik Terpin je ob koncu seznanil člane odbora, da je v imenu Kongresa osebno čestital in izrazil zadovoljstvo novemu predsedniku slovenske države g. Danilu Türku, s katerim se poznata že skoro trideset let, že takoj po izvolitvi v nedeljo, 11. novembra, v Cankarjevem domu v Ljubljani.

**Predsednik Konferenca za Italijo SSK
Marjan Terpin**

Na dnu...

SPOŠTOVANI POLITIKANTI
LEVIH IN DESNIH ŽEPOV,
VEDITE, DA BI ZELO RADI
ODPRAVILI MEJE
S SLOVENIJO...

...NE PA
Z IGRALNIŠKO
REPUBLIKO
KAZINOLANDIJO!

Ob knjigi Milana Gregoriča Trst: Koper - večna tekmeča

Zgodba o Koprskem pristanišču

V zadnjih desetih letih so bili živo v ospredju odnosi med koprskim in tržaškim pristaniščem. To predvsem zaradi tega, ker se je Luka Koper toliko razvila, da je pritegnila zavirljiv del pretovornega prometa in se je tako upravičeno uvrstila v družbo vodilnih severno-jadranskih pristanišč. Na to dejstvo je Trst postal sila pozoren in začel prihajati na dan z dobro premišljenimi pobudami strateškega značaja, kako bi tudi v novih razmerah ohranil vodilno vlogo. V tem pogledu je posebno občutljiv promet s kontejnerji, ki se mu v globalnem merilu obeta nadaljnji razvoj, zlasti po gospodarskem razcvetu Kitajske, Indije, Japonske, Južne Koreje in še drugih azijskih držav, ki bodo v naslednjih letih še bolj napredovale in skušale svoje blago spraviti na evropsko tržišče. Severno-jadranska pristanišča imajo zaradi svoje dane zemljepisne lege izredne možnosti za posredovanje blaga predvsem srednji in vzhodni Evropi, ker je prek njih najkrajša pot v osrčje Evrope.

Tega dejstva se zavedata tako Trst kot njegov najbližji tekmeč Koper. Odločilnega pomena so že sedaj in bodo še bolj v bližnji prihodnosti ustrezne sodobne prometne poti iz pristanišč v zaledje. V ta sklop načrtovanja spada gradnja t.i. prometnih koridorjev, ki jih je Evropska unija pripravljena tudi delno financirati. Eden takih prečnih južnih koridorjev bi moral potekati od skrajnega dela zahodne Evrope, to je od Portugalske do vzhodno-evropske Ukrajine, na katerega bi se morala navezati tako Trst kot Koper. Za slednjega je zato življenjskega pomena sodobna železniška povezava z Divačo. V tem pogledu je bil med Italijo in Slovenijo dosežen kompromisni načrt o poteku proge omenjenega koridorja na našem ožjem območju, tako da neposredna železniška povezava med tržaškim in

koprskim pristaniščem ni več primarnega pomena, za kar se je ogrevala italijanska stran. Koper je na to povezavo začel nekoliko drugače gledati zlasti potem, ko so ga tržaški gospodarski in politični krogi grobo izrinili s tržaškega sedmega pomola, kjer je nekaj let upravljal kontejnerski promet. To je imelo za posledico, da je nato Koper šel po svoji poti tudi v kontejnerskem prometu. S 14 milijoni ton prometa v letu 2006, to je pol stoletja po izgradnji svoje prvega pristaniškega priveza, dosegel Trst in pustil za seboj Reko. Izredno je tudi povečal promet s kontejnerji in je tako s tristo tisoč pretovorjenimi zabojniki na leto največje kontejnersko pristanišče na Jadranu.

Luka Koper pa ima v načrtu ali že

stoječa proga Koper-Prešnica in se širijo tri železniške postaje (v Kopru, v Divači in na Kozini). Vse to v pričakovanju zgraditve novega dvojnega tira Koper-Divača v okviru sedmega evropskega prometnega koridorja. Omeniti velja še dograjevanje potniškega terminala, ob katerem bodo lahko pristajale turistične križarke in druge potniške ladje. Ob vsem tem Luka posveča skrb tudi okoljevarstvenim problemom. Premogovni terminal je namreč že obdan z zavarovalnimi stenami, v kratkem ga bodo prekrili še z varovalno streho. Stroškov za posodobitev že dokaj dotrajanega in zastarelega železniškega omrežja Slovenija sama ne zmore. Zato išče primerne zunanje partnere. Pogosto se

omenjajo Nemške železnice (Deutsche Bahn), prek katerih bi Luka Koper lahko prodala predvsem na bavarski trg. Ko je Italija zvedela za to dogovarjanje, je takoj prešla v ofenzivo s pobudo o povezavi vseh sever-

no-jadranskih pristanišč, ki jo je uradno potrdil predsednik Romano Prodi med svojim nedavnim obiskom v Ljubljani. Predsednik tržaške Pristaniške ustanove Boniciolli se je takoj zatem sestel s predstavniki luk v Kopru in na Reki in jim predlagal sodelovanje.

Kako se bo nakazana pobuda za sodelovanje med pristanišči severnega Jadrana dalje razvijala, bo pokazala bližnja prihodnost. Vsekakor bo moralo sodelovanje temeljiti na enakopravni ravni in brez vmešavanja politike v zakonitosti ekonomskega trga.

Alojz Tul

Povejmo na glas

Preveliko breme odgovornosti?

Nedavna politična zaostritev v Sloveniji je pravzaprav vse presenetila. Presečenje ni toliko v potezah predsednika vlade, ki je najprej napovedal možnost, da bi vlada lahko odstopila, ter zatem pozval Državni zbor na glasovanje o zaupnici, presečenje je v situaciji, ki je posledično nastala. Glasovalni sklic Državnega zbora je pričel razsvetljevati ozadja, ki so bila očitno že dlje časa na delu, vendar jih prej ni bilo mogoče otipljivo prepoznati. V trenutku pa, ko so stopila v ospredje, se je pokazalo, koliko protislovnosti je bilo zadnje čase prisotne na slovenskem političnem prizorišču. Kaj drugega kot protislovje je dejstvo, da si je opozicija ves čas prizadevala, kako bi vlado, ki je izšla iz volitev leta 2004, prikazala kot neuspešno in s tem zamenljivo. Vladi je dosledno skušala zmanjševati njeno učinkovitost in verodostojnost, v hipu pa, ko je ta ista vlada morala v Državni zbor po zaupnico, in so torej protivladna prizadevanja dosegla svoj cilj, opozicija izjavlja, da ni pripravljena prevzeti vladnega krmila v svoje roke. Protislovje je vsekakor popolno in si večjeje ni mogoče predstavljati, čeprav je treba dodati, da je bilo do tega trenutka delovanje opozicije povsem logično. Je pa tudi res, da spodkopavanje vladajoče politike doma ni nalletelo na plodna tla in je bilo zaradi tega treba kritiziranje prenesti na tuje, kar pa je gotovo sporno ter v vsakem primeru nepričljivo početje, posebno še zaradi namigovanja na totalitarizem v državi z demok-

racijo. In protislovje seže slednjič do absurda, ko prične prav opozicija prepričevati in pozivati vlado, naj vendar vlada naprepi.

Za protislovje vedno obstaja razlog in verjetno je v njem ključ za ukinitev slej ko prej škodljivih napetosti, ki so razburkale slovensko politiko. Ključ je preprosto v silovitem vzponu Slovenije, ki si je priborila evro, se umestila v Schengen in bo čez dober mesec pričela predsedovati Evropski uniji. Predvsem gre za predsedovanje v Evropski uniji, kjer se zdi, da se je politika povsem po nepotrebnem znašla pod prevelikimi pritiski in odgovornostjo. Medtem ko v Italiji državljani niso niti dobro vedeli, kdaj njihova država predseduje Evropi, pa naj bi bilo v Sloveniji drugače. Predsedovanje v Evropski uniji je postala bitka na vse ali nič in očitno so vsaj politične sile opozicije prepričane, da bodo tisti, ki bodo v tem času na vladi, v tem procesu izgoreli in prihodnje leto izgubili volitve. Kaj pa če je ravno obratno in bo tisti, ki bo vodil predsedovanje, volitve dobil? Evropa namreč ni nekaj, kar le jemlje in bo v prihodnjih šestih mesecih vodilni slovenski politiki lahko ogromno dala.

Ni torej razloga za paniko, narobe, Slovenija bo kos tudi tej nalogi, seveda pa se je nujno zbrati in umiriti, da bi izkoristili priložnost, ki se s predsedovanjem tako velikujošo ponuja. V nasprotnem primeru se bodo odprla vrata sunkovitim samorazdiralnim preobratom.

Janez Povše

Slovesnost ob odkritju spominske plošče

Aleksandrinke dobile svoje obeležje v Egiptu

V sredo, 7. novembra, so v samostanu šolskih sester sv. Frančiška Kristusa Kralja v Aleksandriji v Egiptu odkrili spominsko ploščo, posvečeno aleksandrinkam. Ob tej priložnosti je slovenski veleposlanik v Egiptu Borut Mahnič šolskim sestram izročil odlikovanje reda za zasluge. Dogodka se je udeležila številna, več kot stočlanska delegacija iz Primorske, v kateri so prevladovali člani Društva za ohranjanje kulturne dediščine aleksandrink iz Prvačine. Med slednjimi je bilo tudi veliko potomcev, predvsem vnukov aleksandrink. Trije med njimi so kot otroci tudi živeli v Egiptu, eden od njih celih 16 let.

Kot je povedala predsednica Društva za ohranjanje kulturne dediščine aleksandrink iz Prvačine Dejana Baša, so obisk Aleksandrije organizirali v sodelovanju z Uradom RS za Slovene v zamejstvu in po svetu, za prireditve v Egiptu pa je poskrbelo slovensko veleposlaništvu. Spominsko ploščo je izdelal kipar Janez Lenassi. Na njej sta tudi zapisa pisatelja Marjana Tomšiča in šolske sestre Franke Martelanc. "Spominska plošča stoji v domu šolskih sester v Aleksandriji, kjer so se ob sobotah in nedeljah zbirale aleksandrinke in se tolažile, molile, se spominjale na svoj dom," je še povedala Baša in dodala, da je bil podoben dom ustanovljen

tožje. Spominsko ploščo je prispevala Mestna občina Nova Gorica, stroške prireditve pa je pokrtil Urad RS za Slovene v zamejstvu in po svetu. Po besedah predsednice Društva za ohranjanje kulturne dediščine aleksandrink je bila zelo močna izkušnja tudi obisk tamkajšnjega pokopališča, kjer so številni sorodniki prvič videli in položili cvetje na gro-

bo Ministrstvo za kulturo podprlo ureditev muzeja aleksandrinkam, ki ga nameravajo odpreti v Prvačini. In kdo so bile aleksandrinke? Žene z Goriškega, ki so se kot dojlje, pa tudi kot služkinje, kuharice, varuške, vzgojiteljice ali sobarice zaposlovale v Egiptu, najpogosteje v Aleksandriji, pa tudi drugod. V drugi polovici 19. stoletja, ko se je ob gradnji in

Veleposlanik v Egiptu Borut Mahnič izroča šolskim sestram odlikovanje

bove svojih prednic. Odkritja spominske plošče v Aleksandriji se je udeležil tudi novogoriški župan Mirko Brulc in tudi njega so zelo ganili prizori na pokopališču. Povedal je, da so v Egiptu govorili tudi o tem, da bi se srečevali vsako leto, a oddaljenost je velika, kot tudi stroški potovanja. Izrazil je tudi

po odprtju Sueškega prekopa povečalo število evropskih podjetnikov v Egiptu, se je začela množična emigracija ženske delovne sile z Goriškega, katere vzroki so bili ekonomske narave. Zaslužek, ki so ga aleksandrinke pošiljale domov, je bil namenjen preživetju družine, gradnji ali prenovi hiše, šolanju otrok ipd.

Nagrobne plošče goriških žena na pokopališču v Aleksandriji

tudi v Kairu. Povedala je tudi, da so sestre aleksandrinkam nudile zelo potrebno podporo in pomoč, ko jih je mučilo domo-

prepričanje, da je Mestna občina Nova Gorica s postavitvijo spominske plošče izpolnila dolg do lokalnega okolja, in upanje, da

Čeprav so se vračale domov, ko so zaslužile dovolj, je usoda marsikatero za več desetletij zadržala na tujem. V redkih primerih so za ženo v Egipt prišli tudi mož in otroci. Samskim ženskam je bilo vsekakor lažje kot številnim ženam in materam, ki so doma pogosto pustile nekaj mesecev starega dojenčka, da so lahko v tujem svetu kot dojlje prišle do prepotrebne dobrega zaslужka.

Ob koncu 19. stoletja, ko je emigracija goriških žena v Egipt dosegla vrhunec, je v tej državi živel in delalo več kot 5000 aleksandrink. V veliko vaseh na Goriškem so imeli v vsaki družini svojo aleksandrino. Zadnje ženske so se začele iz Egipta vračati ob koncu 60. let prejšnjega stoletja. Emigracijski tok pa je prekinilo izboljšanje gospodarskih razmer v Sloveniji po drugi svetovni vojni, ko sta bila tudi ženskam omogočena poklicno izobraževanje ter zaposlitev v domačem kraju ali v bližnji okolici.

Nace Novak

Tržaška in Območna istrska Karitas

Prišel je čas za tvorno sodelovanje

"Srečanje, ki smo ga letos junija imeli z g. Francem Prelcem v Bertokih, je obrodilo skupno obvezo in potrebo po aktivnem sodelovanju. Tržaška Karitas je že dalj časa dejavna v Bosni in Beogradu, do tesnejših stikov s sorodno organizacijo na slovenski strani pa v preteklosti ni nikdar prišlo", nam je povedal ravnatelj tržaške Karitas Mario Ravalico med pogovorom, ki smo ga z njim in gostom, ravnateljem istrske Karitas, g. Prelcem, pred nedavnim imeli v tržaškem domu Teresiano na Istrski ulici.

"Zavedali smo se, kako nenavadno je bilo bivanje dveh sorodnih Cerkev, ki zaradi raznih dejavnikov nista doslej gojili globljih prijateljskih vezi in primernih oblik sodelovanja. Spoznali smo, da je bila milost vodilo delovanja tako enih kot drugih, in ravno zato smo to vrlino postavili kot temelj odnosa, ki bo v prihodnje obrodil pomembne in potrebne sadove. Današnje srečanje z g. Prelcem in njegovimi sodelavci je namreč povratna usluga za stanek, ki smo ga poleti imeli v Bertokih, kjer smo se soočili s pestrim delovanjem istrske območne Karitas. Slednja si je v zadnjih letih nabrala veliko izkušenj na določenih družbenih področjih, ki jih namerava odslej deliti tudi z nami. Tržaška Karitas pa bo slovenskim prijateljem nudila svojo pomoč v zvezi z drugimi socialnimi tematikami," je uvodoma pojasnil Ravalico, ki je hkrati poudaril, "da sta tržaški škof Evgen Ravignani in koprski škof Metod Pirih dala novi dobroteljni navedi svoj blagoslov. "Prizadevamo si namreč, da bi cerkvi delali odslej v vse večjem sozvočju."

"Postati moramo ena sama Cerkev, ena sama Karitas, ena sama velika družina", je pristavil g. Franc Prelc. "Dosedanje skopo sodelovanje ni bilo v sozvočju z modernostjo Kristusovega nauka", nam je povedal gost, ki je obrazložil, kako so se čezmejni stiki v času Jugoslavije rojevali podtalno, na skrito. "Po demokratizaciji slovenske družbe so se žal na Balkanu začele vojne. Slovenska Karitas, predvsem istrska, je tako začela svojo vlogo kot posrednik med italijanskimi škofijskimi ustanovami in kriznimi področji Jugoslavije v razsulu. "V Portorožu smo nekatere prostore župnišča namenili skladiščnemu obliki in hrane, ki so nato preko hrvaške Istre odpravljali v Bosno in Slavonijo."

G. Prelc je nato obrazložil, kako je primorska Karitas oz. istrska Karitas dejavna v južnem predelu domovine. "Istrska področna Karitas združuje 20 vrstnih župnijskih organizacij, ki so razvrščene med dvema dekanatom, ki imata svoj sedež v Kopru in Dekanah. Škofijska Karitas, ki jo vodi g. Matej Kobal, pa ima svoj sedež v Novi Gorici. Istrska Karitas se ukvarja s koordinacijo delovanja župnijskih Karitas, hkrati pa je dejavno udeležena pri snovanju podpornih načrtov za zasvojenke, alkoholike in brezdomce. Zameetek našega prizadevanja na socialnem področju sega v obdobje, ko sem bil dolga leta dušni pastir v Portorožu. Tedaj smo v duhu krščanske milosti in gostoljubja začeli uporabljati poslopje nove cerkve tudi kot zatočišče za potrebne, katerim smo ponudili hrano in toplo besedo. Danes je v Portorožu dejavno središče, ki razpolaga s sto petdeseti-

mi ležišči. Danes gojimo kar tri posebne načrte. Prvi je namenjen zasvojenim z mamili."

Kako je nastal ta načrt?

V Sloveniji do pred leti ni bilo nikakršnega ustreznega središča ali podpornega modela, ki bi lahko zasvojenim nudil primeren oskrbo. V Italiji sem tako prišel v stik z g. Pierinom Gelminijem, ki je imel za seboj dolgoletno izkušnjo na tem področju. V Italiji je 150 središč, ki se sklicujejo na njegovo metodo, po svetu pa jih je okrog 200. Odločil sem se prenesti njegov vzor tudi k nam: v sedemnajstih letih smo v Sloveniji odprli šest središč (pet je namenjenih fantom, eden pa dekletom), v katerih je danes okrog

G. Franc Prelc (foto IG)

trideset mladih. Okrog štirideset jih je v Italiji, da bi si nabirali izkušenj, ki bi jih nato doma kot vzgojitelji uporabljali pri delu z novimi gosti naših središč. Pomembno je predvsem to, da sloni glavna odgovornost središč ravno na ramenih oseb, ki so imele v preteklosti težave z mamili. Tudi v Sloveniji so pred časom nastala središča za tako usposobitev: v Bertokih, kjer živim, v Vreham pri Ajdovščini, v Ljubljani in Mariboru. Naš načrt je deležen velike podpore tudi številnih župnijskih Karitas in osrednje Slovenske Karitas.

Nov sedež v Bertokih pa bo od-

G. Franc Prelc in Mario Ravalico v stomatološki ambulanti v domu Teresiano (foto IG)

slej služil tudi drugemu načrtu istrske Karitas.

V njem poteka projekt Vrtnica, namenjen alkoholikom, ki smo ga že pred tremi leti začeli izvajati v Portorožu. Tudi v tem primeru sloni dejavnost načrta na treh nekdanjih alkoholikih. Njihova naloga je sprejemanje in pripravljanje potrebnih za triletno obdobje, ki ga bodo preživeli v posebnih središčih, nakar bodo polagoma začeli novo življenje v svetu.

Kaj pa tretji načrt?

Tudi ta je nastal v naši škofiji. Namenjen je brezdomcem, ki jih ravno tako kot ostale sprejemamo v Bertokih. Tega dejstva ne

smemo zanemariti, kajti veliko teh oseb ima hkrati težave z zasvojenostjo ali mamili ali z alkoholom. Brezdomci se tako v našem središču lahko seznajajo z našima že omenjenima načrtoma in se jima naposled tudi priključijo. Veseli smo, da lahko delimo z njimi njihovo novo življenjsko pot. Rad bi se še spomnil tudi naših prostovoljcev in svoje sestre Kristine, ki živi z mano v Bertokih in katere delo je za našo ustanovo res pomembno: naša ekipa sodeluje z gosti v priskrbenem razmerju, v pravem družinskem mikrokozmosu. V njem niso prisotni le slovenski državljani, ampak tudi zasvojenici iz Srbije, Hrvaške, Albanije in celo Rusije. Dodajam tudi, da je država začela končno podpirati naše načrte: prvič se je tudi zgodilo, da so nam iz proračuna namenili 60 tisoč evrov za popravilo župnišča, ki bo služilo našim dejavnostim.

Je torej tudi v Sloveniji močno občutiti vse večjo prisotnost primerov t.i. nove revščine?

"Je, pa še kako. Revščina je kjerkoli posledica duhovne stiske, ki nastane najprej v družini. Veliko je primerov otrok in najstnikov, ki so zaradi službenih obveznosti staršev večkrat prepuščeni samim sebi in iščejo zatočišča drugje. Sprejme jih tako cesta, ki s svojim okoljem pohušuje mladino. Mladi padajo v vrtnice mamil in drugih podobnih zasvojenosti, ki jih odtujujejo od življenja: pozabijo na vrednote in na občutek odgovornosti do drugih in do sebe, nihče jih ne nauči, kako se je treba vesti v družbi in v službi. Naša organizacija jim zato nudi napotke, ki se nato spojuje v pravi življenjski program. Poudariti gre, da naši otroci in Sloveniji niso deležni poučevanja verouka v šolah: kljub temu sem eden od redkih župnikov, ki so poklicani v šole zato, da v skupinskih srečanjih z dijaki in profesorji predavam na temo mamil", je pojasnil g. Prelc, ki se je na obisk v Trst podal s skupino osmih sodelavcev. Med njimi je tudi nekaj nje-

govih prijateljev, ki so na tem sončnem robu Slovenije prestopili prag novega življenja. **Kako bo odslej dejansko potekalo sodelovanje med tržaško in istrsko Karitas?** "Mreža sodelovanja bo najprej stekla v obojestranskem ponujanju uslug: vsaka organizacija je v času pridobila izkušnje na določenih področjih. Tržačani, ki imajo težave z alkoholom, bodo lahko obiskovali program Vrtnica; v našem domu Teresiano pa bodo potrebni koprski škofije lahko koristili našo stomatološko ambulanto", je sklenil Mario Ravalico.

Igor Gregori

SLOV.I.K.

Vljudno vas vabimo na

RAZGOVOR O EVROPI

RAZVOJ SLOVENIJE OD KONCA DRUGE SVETOVNE VOJNE DO PREDSEDOVANJA EVROPSKI UNIJI

Milan Kučan in Mitja Volčič

Javno srečanje

Petek, 30. novembra 2007, ob 18.00

Kulturni dom Gorica

Vstop prost

EKUMENIZEM Nov dokument po katoliško-pravoslavnem zasedanju v Ravenni

“Rimski papež je prvi med patriarhi”

Korak na prejšnji poti edinstva med kristjani. Papež je “prvi med patriarhi”, Rim je “prvi sedež”, rimska Cerkev “vodi v ljubezni”. Tako je zapisano, črno na belem, v skupnem dokumentu, ki je izšel z 10. plenarnega zasedanja mešane mednarodne komisije za teološki dialog med katoliško in pravoslavno Cerkvijo, ki je potekal v Ravenni od 8. do 14. oktobra letos, da bi zgladile pot edinstva po shizmi iz leta 1054.

Kard. Walter Kasper

Metropolit Ioannis Zizioulas

potrebno še proučiti “vlogo škofa prvega sedeža” v okviru širše cerkvene skupnosti. Z drugimi besedami: treba bo določiti, katere so posebne pravice rimskega škofa v drugem tisočletju krščanstva, saj trenutno obstajajo glede tega vprašanja različna mnenja. O tem naj bi razpravljali dve podkomisiji spomladi 2008. Omenjeni dokument postavlja v izhodišče razprave tri temeljne pojme: cerkveno občestvo, koncil kot obliko izražanja vesoljne Cerkve in avtoriteto. Eni in drugi so složno izpovedali, da škof je glava krajevne Cerkve in da ga ne more nadomestiti nihče. Poudarili so tudi, da “edina in sveta Cerkev” se uresničuje v vsaki krajevni Cerkvi, ki obhaja evharistijo, in obenem v občestvu vseh Cerkva. Tokrat so se strinjali tudi glede t.i. struktur vesoljne Cerkve. Avtoriteto na krajevni ravni predstavlja škof. Na deželni

ravni skupina Cerkva prepozna v svoji sredi nekega “prvaka” (iz gr. protos). Bolj zapletena je zadeva na širši, globalni ravni; o tem bo po vsej verjetnosti potrebno še veliko razpravljati. V dokumentu namreč piše, da “tisti, ki so prvi v različnih deželah, skupaj z vsemi škofi sodelujejo pri tem, kar zadeva celotno Cerkev.” Zato morajo “prvi” prepoznati, kdo je prvi med prvimi. Složnost je možna, samo če je možno sodelovanje med vsemi. Vse krščanske škofove, piše v dokumentu, združuje ne le vera, ampak sta jim skupna tudi odgovornost in služba Cerkvi. Prav koncil je v tem smislu “glavno sredstvo”, preko katerega se izraža občestvo Cerkve. Pravoslavci so podčrtali, da rimski škof ne more biti totalitarni poglavar, ki odloča sam ali se postavlja na mesto krajevnih Cerkva. Sam Ratzinger je že večkrat

izrazil svojo jasno vizijo, ko je izjavil, da rimski papež se ne more obnašati kot “absolutističen monarh”. V dokumentu, ki govori o papežu kot o rimskem škofu ali kot o enem izmed petih zgodovinskih patriarhov, tudi piše: “Prvi ne more narediti ničesar brez soglasja vseh.” Sedaj je na potezi sveti oče Benedikt XVI., ki bi moral sprožiti nadaljevanje postopka. V petek, 23. novem-

bra, naj bi se srečal z vsemi kardinali, ki bodo razpravljali prav o ekumenizmu, torej o katoliško-pravoslavnem dokumentu. Vse kaže, da ima resne namene narediti še kakšen korak naprej, saj je že ob svoji izvolitvi za Petrovega naslednika izrazil voljo narediti “konkretno korake” v smeri zblizanja med krščanskimi Cerkvami. Kljub vsemu ni izključeno, da bo še prišlo do zapletov, posebno med pravoslavci zaradi notranjih napetosti. Znano je namreč, da obstajajo trenja med moskovskim patriarhom Aleksejem in konstantinopelskim Bartolomejem. Kard. Kasper je glede tega povedal, da rimska Cerkev ne more vstopati v ta spor; želi pa, da bi se čimprej rešil. Zato, je dodal, bo “pot še dolga in naporna, toda novi dokument nam daje upanje.”

DD

GORICA Mednarodna razstava

Dediščina Cirila in Metoda

Enaindvajsetega novembra ob 11. uri bo na Goriškem gradu odprta mednarodna razstava Dediščina Cirila in Metoda. Projekt za Evropo, ki je bila umeščena v program prireditve ob vstopu Slovenije v schengensko območje. Razstavo, ki bo na ogled do 27. januarja 2008 in ki bo gostovala tudi v Ljubljani, Bratislavi in v drugih italijanskih ter evropskih mestih, je pripravil Centro Studium iz Gorice. “Zamišlel o pripravi te razstave se je porodila pred nekaj leti - je povedal župan Ettore Romoli na predstavitvi -, dobrodošla zamuda pa je pripomogla k temu, da ta dogodek, za katerega gre posebna zahvala Sergiu Pellegriniju, lahko vključimo v program ob vstopu Slovenije v schengensko območje”. Razstava, ki jo dopolnjujejo dva filmska posnetka in katalog, odpira pogled v preteklost vse do leta 2007 in razkriva podrobnosti o sv. Cirilu in Metodu, ki ju je Janez Pavel II. leta 1980 imenoval za sozavetnika Evrope. “S to pomembno razstavo želimo na neki način poudariti poslanstvo Gorice, ki leži v središču širokega kulturnega prostora in ki ima veliko skupnega s Slovenijo, Hrvaško, Češko in Slovaško, z državami, kjer sta Ciril in Metod še posebej čaščena,” je pojasnil goriški odbornik za

kulturo Antonio Devetag. Upamo tudi, da bo postavitev razstave na Goriškem gradu ponovno poživila njegovo podobo. Na predstavitveni novinarski konferenci v sejni dvorani goriške občinske palače je sodeloval tudi monsinjor Adelchi Cabass, ki je poudaril pomembnost vloge sv. Cirila in Metoda in njune evangelizacije številnih narodov, med katerimi so bili tudi prebivalci Panonije (zahodnega dela današnje Madžarske). Goriška nadškofija je uradna dedinja oglejskega patriarhata in na neki način nadaljuje njegovo poslanstvo odprtosti do srednjevzhodnih evropskih narodov. Razstavo (na ogled od torka do nedelje med 9.30 in 18.00) bo spremljal simpozij z naslovom “Od Cirila in Metoda do Janeza Pavla II.: popotovanje skozi zgodovino srednjevzhodne Evrope”, ki ga prireja Institut za srednjeevropska srečanja. Simpozij bo potekal med 22. in 24. novembrom v sejni dvorani fundacije Cassa di Risparmio. Poleg tega bodo od 7. januarja do 23. februarja v Državni posoški knjižnici poslanstvo Gorice, ki leži v središču širokega kulturnega prostora in ki ima veliko skupnega s Slovenijo, Hrvaško, Češko in Slovaško, z državami, kjer sta Ciril in Metod še posebej čaščena,” je pojasnil goriški odbornik za

Kratki

Benedikt XVI. bo naslednje leto obiskal ZDA

Vatikanski veleposlanik v ZDA, nadškof Pietro Sambri, je sporočil, da bo papež Benedikt XVI. od 15. do 20. aprila 2008 obiskal ZDA. To bo prvi obisk papeža Benedikta XVI. v ZDA, naslednika Janeza Pavla II., ki je ZDA obiskal sedemkrat, prvič leta 1979. Papež bo obiskal le prestolnico Washington in New York s predmestjem Yonkers. V New Yorku ga bo gostil nadškof, kard. Edward Egan. Na povabilo generalnega sekretarja Združenih narodov Ban Ki Moona bo papež 18. aprila govoril v palači narodov, naslednjega dne pa bo imel mašo na sedežu newyorške nadškofije v katedrali Sv. Patrika na Manhattanu. Obiskal bo tudi priporočene terorističnih napadov 11. septembra 2001. Predsednik George Bush ga bo sprejel 16. aprila. Sedanji papež potuje manj kot Janez Pavel II. Prihodnje leto naj bi obiskal tudi Avstralijo in Francijo.

Zahvalna nedelja v Sovodnjah ob Soči

Na zahvalno nedeljo, 11. novembra, se je sovodnjska župnijska skupnost ob praznovanju zavetnika sv. Martina zbrala v lepem številu pri mašni daritvi, pa tudi pri blagoslovu pridelkov in kmečkih strojev na dvorišču kulturnega društva Sovodnje. Pri mašnem obredu je župnik Vojko Makuc spregovoril o hvaležnosti, ki jo človek čuti, potem ko je pospravil poljske pridelke in si zagotovil materialno osnovo za preživetje zime. Sicer so danes drugačni časi in razpoloženje, toda ti trenutki so pomembni in prav je, da ne pozabimo na hvaležnost. Maši je sledil blagoslov pridelkov in kmečkih strojev. Pridelki so bili nameščeni na zelo lepo in izvirno okrašenem kmečkem vozu. Ob njem so stali kmečki stroji in vozila občinske civilne zaštite. Obred blagoslova je popestrilo petje sovodnjskega cerkvenega zbora. Slovesnost se je končala s prijetno družabnostjo, na kateri so prisotni bili deležni lovškega golaža s polento, domačih jedi, ki so jih pripravile žene, in vina kmetov iz vse občine. / JČ

PISMO IZ MISIJONOV Burundi

Oglašja se misijonar Gusti Horvat

Prav lep pozdrav vsem v uredništvu Novega glasa. Že dolgo niste prejeli nobenega glasu od mene, Gustija Horvata. Do zdaj ste mi v redu pošiljali Novi glas, katerega mi plačuje neka oseba. Res, dragi Bog naj Vam bogato poplača. Oglašam pa se, ker sem premeščen iz Rukaga v Burundiju v glavno mesto Burundija Bujumburo. Na moje mesto je prišel g. Danilo Lisjak, ki ga vsi dobro poznate. Rukaga je precej velika župnija, po evropsko bi rekli zelo velika, ima okrog 50.000

prebivalcev, večina je katoličanov. Zelo se pa širi, kot povsod tukaj, razne sekte. Mladih je veliko, zato je veliko raznih mladinskih katoliških organizacij; več je pevskih zborov in športnih sekcij. To sem zapustil v septembru in zdaj pomagam tu v predmestju Butereze. Salezijanci vodimo tu obrtne šole z velikimi delavnicami. Šolarji so zunanji, tukaj le kosijo. Imamo še 56 sirot, otrok pobranih na ulici. Ti živijo tu in večina jih hodi v osnovno šolo, ki pa ni daleč od našega centra. Smo štirje duhovniki:

Brazilec je ravnatelj vsega, en Burundijec je ekonom, drugi pa ravnatelj šol in delavnic, jaz, Slovenec iz Prekmurja, imam v oskrbi oratorij in popoldanske igre. Tudi otroci iz sosesčine se prihajajo igrati in zabavati. Starši jih pustijo k nam, ker vedo, da so pod nadzorstvom in da se bodo dobro naigrali. Kakor vidite, smo štirje duhovniki iz treh držav in treh kontinentov: Južna Amerika, Afrika in Evropa. Otroci pa, ki prihajajo od zunaj, neprestano prosjačijo. Vidijo, da sem belec in da imam vse v žepu. Radi ponavljajo: lačen sem, daj mi mleko, kuli, zvezek, ... Vidijo, da imamo nekaj krav, in prosijo mleko, pa jim odgovorim: jaz nisem krava, pojdi prosit h kravi. Tja si pa ne upajo. To je nova postojanka in za zdaj še nimamo

cerkve ali kapele za ljudi. Je pa v načrtu gradnja velike cerkve Marije Pomočnice. Že zbiramo denar, teren že imamo. Imamo pa vsako jutro mašo, tudi za ljudi, v večnamenski dvorani, ki je blizu vhoda. Ves teren je obdan z velikim zidom, da ne bi ljudje s kravami vdirali k nam, posebno na igrišča, potem ne bi mogli igrati. V tej dvorani je tudi ob nedeljah maša za ljudi. Pomagamo župniji in vodimo eno podružnico, kjer sta vsako nedeljo dve sv. maši.

Pišem vam pa tudi zato, da mi menjate moj naslov za vaš list. Prisrčna hvala vnaprej! Če vam je tam hladno, pridite sem, tu je vedno prava vročina. Smo ob jezeru Tanganika. Lep pozdrav vsem in ostanimo povezani v molitvi, hvaležni

Gusti Horvat.

PRAZNIK KRISTUSA - KRALJA VESOLJSTVA

2 Sam 5,1-3; Ps 122; Kol 1,12-20; Lk 23,35-43

Pismo Kološanom, t.j. kristjanom v Kolosah v Mali Aziji, je nabito s Kristusovo skrivnostjo. Zaradi tega bi si kdo pričakoval kraljevsko krono na glavi in zlato žezlo v roki ter sijajen prestol, kot se pač spodobi za kralja. Pa glej, nič ni od zgoraj omenjenega, marveč čisto na koncu pisma pozdrav s Pavlovo roko in priporočilo: “Spominjajte se mojih verig!” in “Milost z vami!” (Kol 4,18).

Že v začetku pisma voščil bratom v Kristusu: “Milost vam in mir od Boga, našega Očeta!” (v. 1-2). Čeprav jih osebno ne pozna, se Pavlu zdi samo po sebi umevno, da se pozdravljajo kot sinovi nebeskega Očeta, v katerem se prepoznajo kakor otroci v domači družini. Pavel govori o molitvi za Kološane, o zahvaljevanju Bogu, Očetu našega Gospoda Jezusa Kristusa. Govori o veri in ljubezni, o upanju, ki jim

je pripravljeno v nebesih, govori o resnici evangelija. Jezusovo kraljestvo je namreč skrito v svet duha. Pavel pa zanj nenehno moli. To kraljestvo se razodeva po molitvi. Opušča nam grehe, vodi nas iz teme greha v svetlobo milosti (v. 9-14). Nato govori še bolj stvarno o Kristusu: “Ta je podoba nevidnega Boga, prvorojenec vsega stvarstva, kajti v njem je bilo ustvarjeno vse, kar je v nebesih in kar je na zemlji, vidne in nevidne stvari, tako prestoli kakor gospostva, tako vladarstva kakor oblasti. Vse je bilo ustvarjeno po njem in zanj. On je obstajal pred vsemi stvarmi. On je začetek, prvorojenec med mrtvimi (v. 15-18). Omenja še, da je Bog s krvjo Jezusovega križa pomiril, kar je na zemlji in kar je v nebesih (v. 20).

Razjarjena množica, ki so jo veliki duhovniki in drugi načrtovali proti Jezusu, se ne zaveda, da je v službi resnice, o čemer je pozneje govoril in pisal Pavel. Množica je razkačena, zato ker naj bi bil Jezus govoril bogokletno, da je Mesija, da je kralj. Rimljan, Pilat, je takoj uvidel, da v ozadju ni nič političnega. Tem bolj veren človek lahko razume, da je Jezus kralj v čudoviti, čeprav na tem svetu ponižani, zasramovani ponižnosti

do smrti, smrti na križu.

Vzhodni cerkveni očetje imenujejo Jezusov križ slavo. Jezusova ura, o kateri govori zlasti evangelist Janez, pomeni Jezusovo poveljanje na križu, zaradi česar se ne morejo dovolj načuditi njegovi ljubezni, ki ga je peljala v grozno trpljenje in smrt za nas. Pilat bi bil rad oprostil Jezusa, ga obvaroval pred križanjem, saj ga je javno priznal za nedolžnega. Vendar ni brez krivde, ker je neodločen, bojazljiv in celo proti rimskemu zakonu, ki oprošča nedolžnega. On ga pa protizakonito da bičati in ga končno obsodi na sramotno smrt na križu.

Jezusa obsodijo vsi voditelji ljudstva. Zasmehujejo ga, zaničujejo. On pa vse prenese, molči in trpi. Je zares kralj, ker v svoji ponižnosti in ljubezni odrešuje vse, vse vesolje. Ljudstvo si raje izbere Baraba. Jezus pri tem govori, da ne vedo, kaj delajo (Lk 23,34). Jezus ve, kaj pomeni pasti v roke Boga. Ve pa, ker sam to doživlja, kaj pomeni pasti v roke ljudi. Božja roka je in ostane vedno usmiljena, človeške roke pa so do njega brez usmiljenja, so izdajalske in nerazsodne. A tudi njegovi so ga zatajili

in pobegnili. Juda Iskarijot in vse ljudstvo dvigajo roke proti njemu, levi razbojnik ga preklinja, medtem ko je desni po prvem navalu jeze in nemoči osramočen in skesan. Mimoidoči se nad Jezusom pohujšujejo, potem se vsem naštetim pridružijo še vojaki in končno Pilat. Zmagalo je krivično javno mnenje, tako da se je spopolnila mera sovraštva brez razloga. A ljudstvo se je polagoma umirjalo in ni več kazalo sovraštva do Jezusa; obmolnilo je pred tragedijo Boga in človeka.

Toda vojaki, ki so bili po večini iz Sirije in so bili sovražno razpoloženi do Judov, so se zabavali ob napisu “Kralj Judov”. Izpolnilo se je, kar je že psalm Stare zaveze pel: “Kralji zemlje so se dvignili, oblastniki se skupaj posvetujejo proti Gospodu in proti njegovemu Maziljencu”. A ta, ki prestoluje v nebesih, se smeje, Gospod se jim posmehuje (Ps 2,2.4.6). S sveto Cecilijo, ki goduje 22. tega meseca, in s papežem svetim Klemenom, Milivojem (Milkom) prepevajmo našemu Kralju, ki nas vabi v svoje kraljestvo (gl. Poppi, Wilckens, n.d. 496; 298 nss), čeprav vedno po hudem trpljenju, ki pa pelje v nebesa.

DUHOVNIKI POMAGAJO VSEM.

POMAGAJ VSEM DUHOVNIKOM.

39 tisoč škofijskih duhovnikov vsak dan oznanja evangelij po župnijah med ljudmi in nudi vsem ljubezen, tolažbo in upanje. Da bi lahko nadaljevali svoje poslanstvo, potrebujejo tudi tvojo konkretno pomoč: prispevek za vzdrževanje duhovnikov. Darove zbira Osrednji inštitut za vzdrževanje duhovnikov (Istituto Centrale Sostentamento Clero), ki jih razdeli med vse duhovnike, zlasti med tiste, ki delujejo v najbolj potrebnih skupnostih in bodo tako lahko računali na velikodušnost vseh.

DAROVI ZA NAŠE DUHOVNIKE. PODPORA ŠTEVILNIM ZA DOBRO VSEH.

Svoj prispevek lahko nudiš na štiri načine:

- poštni tekoči račun št. 57803009
- kreditne kartice: s kartico **CartaSi** in s klicem na brezplačno telefonsko številko 800.82.50.00 ali prek interneta na naslovu www.offertesacerdoti.it
- bančno nakazilo na glavnih italijanskih bankah
- neposredno na Inštitutu za vzdrževanje duhovnikov (Istituto Sostentamento Clero) v svoji škofiji

Prispevki so odtegljivi:

Kdor želi, lahko svoje prispevke Osrednjemu inštitutu za vzdrževanje duhovnikov (Istituto Centrale Sostentamento Clero) v znesku do največ 1032,91 evra letno odbije od celote svojih prihodkov za izračun davčne prijave Irpef ter povezanih dodatkov.

Več informacij najdeš na spletni strani www.offertesacerdoti.it

CHIESA CATTOLICA - C.E.I. Conferenza Episcopale Italiana

Predsednik Illy v Števerjanu

Predsednik deželne vlade Fjk Riccardo Illy se je v četrtek, 15. novembra, srečal s števerjansko občinsko upravo. V števerjanski občinski hiši so ga sprejeli župan Hadrijan Corsi, odbornika Dominik Humar in Franka Padovan, načelnika obeh svetniških skupin večine in opozicije, Marjan Drufovka in Maja Humar, ter župan sosednje slovenske občine Brda Franc Mužič. Corsi je v uvodnem pozdravu predstavil značilnosti občine Števerjan. Podčrtal je potrebo po obnovi celotnih infrastruktur na briškem območju ter valorizacijo teritorija za pospešitev enogastronomskega turizma. Potrebno je preštudirati program za spodbujanje razvoja malih občin, ki temeljijo predvsem na kmetijstvu. Nadalje je podčrtal tesno in že dolgoletno povezovanje s sosednjo slovensko občino Brda. Mužič je osredotočil svoj poseg na valorizacijo celotnega področja Brda-Collio, saj z morfološkega vidika je to en sam teritorij. V kratkem bodo meje končno padle in nujno bo potrebno ponovno vzpostaviti oz. utrditi sodelovalne vezi na kulturni in gospodarski ravni. Predsedniku Illyju je tudi omenil še odprti in pereči problema dvolastništva slovenskih kmetovalcev. Illy je izrazil željo po spoznanju deželnega teritorija, od najmanjše občine pa do večjih središč. Tako pred iztekom svojega mandata zaključuje obisk vseh 219 občin, ki so razpršene po vsej deželi. Rad se namreč osebno seznanja s problemi in težavami, s katerimi se predvsem manjše uprave vsakodnevno spopadajo. Deželna uprava pozdravlja vstop Slovenije v schengensko območje in podpira pospešitev turizma, promocijo teritorija, zgodovinskih obeležij ter proizvodov na čezmejni ravni. Dežela se bo tudi zavzela za iskanje rešitve v zvezi z obmejnimi kasarnami finančne straže in orožnikov, ki bodo po vstopu Slovenije v schengensko območje zapuščene. / MD

Dobrodelni večer v Števerjanu na pobudo družine Bednarich

Spodbuda za nove raziskave rakastih obolenj

Rak predstavlja hudo in zahrbtno bolezen, ki je bolj razširjena, kot smo si pripravljeni priznati. Zato se mu ne smemo izogibati, ampak se moramo z njim soočiti. To je med drugim povedala Irena Bednarich na dobrodelnem večeru v ponedeljek, 19. novembra, v Se-dejevem domu v Števerjanu, ki sta ga priredili družbi Sedej in Briški grič pod pokroviteljstvom občinske uprave na pobudo

in po pozdravu župnika Antona Lazarja, ki je bil posebno vesel koristnega predavanja za ljudi, je Irena povedala, da je njena mama Sonja pred petimi leti odkrila svojo bolezen. Večer, ki si ga je zamislila, da bi nabrane prostovoljne prispevke darovali za raziskave rakastih obolenj, želi biti njena iskrena zahvala zdravnikom iz priz-

le vredno, da je Slovenija uvrstila v seznam prioriteten tem svoje-ga predsedovanja Svetu EU prav boj proti raku. Marsikaj lahko naredijo tudi posamezniki. "Najbolj potrebno je, da se za trenutek ustavimo in se zamislimo." Nase in na vsakdanjost bomo gledali z drugačnimi očmi. "Življenje je st-

Z leve: dr. S. Spazzapan, dr. R. Sorio in dr. G. Boz

družine Bednarich. Po glasbenem uvodu, ki ga je podarila pevska skupina Musicum,

nanega onkološkega centra v Avianu. Osveščanje ljudi je prvenstveno naloga države; zato je hva-

var prioritet. Izberimo svoje!" je sklenila Irena, ki se je srčno zahvalila avianskim zdravnikom za njihovo zavzetost, požrtvovalnost, še posebej pa za človekoljubje. O onkološkem centru v Avianu so nato spregovorili goriški rojak dr. Simon Spazzapan, dr. Giovanni Boz in dr. Roberto Sorio; vsi trije so se zahvalili za vabilo in - vidno prese-nečeni - za presunljivo dober odziv ljudi, saj je bila dvorana natr-

pana. Po uvodnih besedah dr. Spazzapana o CRO-ju kot središču, kjer se na akademski ravni posvečajo raziskovanju, pa tudi zdravljenju, je o novih tehnikah radioterapije nazorno spregovoril eden največjih in obetavnih strokovnjakov na tem področju, dr. Boz. Orisal je tehnike obsevanja od začetkov prejšnjega stoletja do danes, ko skušajo vedno bolj natančno napasti tumor, ne da bi oškodovali zdravih organov in tkiv. V prihodnosti naj bi bili še bolj učinkoviti s protonskim obsevanjem. Dr. Sorio, priznan onkolog in farmakolog, ki v Avianu deluje več kot 20 let, je opisal farmakološke terapije v zadnjih 50 letih. Izživ novega stoletja je priti do zdravlja, ki bi bila vedno manj toksična in bi selektivno napadla posamezne vrste raka. Spazzapan je poudaril, da je medicina znatno napredovala v prizadevanju, da bi podaljšala življenje obolenim za rakom, pa tudi, da bi izboljšala kakovost njihovega življenja. Pomembno vlogo ima tudi paliativna medicina, ki omogoča lažje sobivanje z boleznijo. Sicer pa je pot raziskovanja še dolga. Trije zdravniki so rade volje odgovorili na številna vprašanja prisotnih. Po pozdravu župana Corsija in Marijini pesmi, ki jo je ob spremljavi Valentine Pavio na harmonij ganljivo doživeto zapela Patrizia Belloni, so se navzoči ustavili ob obloženih mizah.

DD

ZVEZA
SLOVENSKE
KATOLIŠKE
PROSVETE - GORICA

CECILIJANKA 2007

49. REVIIA GORIŠKIH PEVSKIH ZBOROV

sodelujejo tudi zbori
iz Tržaške, Videmske, Koroške in Slovenije

Posvečena je skladateljema Lojzetu Bratužu ob 70-letnici
smrti in Pavletu Merkuju ob 80. življenjskem jubileju

Gorica, Kulturni center Lojze Bratuž
sobota, 24. novembra 2007, ob 20.30
nedelja, 25. novembra 2007, ob 17. uri

DRUŠTVI JADRO in TRŽIČ,
GORIŠKA MOHORJEVA DRUŽBA
TRŽIŠKI KULTURNI KONZORCIJ

vabijo

na predstavitev knjige
zgodovinarja in publicista Branka Marušiča

IL VICINO COME AMICO REALTA' O UTOPIA?

La convivenza lungo il confine italo-sloveno

Delo bosta predstavila

Liliana Ferrari, docentka na Tržaški univerzi
Sergio Tavano, zgodovinar in univerz. prof.

Torek, 27. novembra 2007, ob 20.30
V konferenčni dvorani

Tržiškega Kulturnega Konzorcija
(Villa Vicentini Miniussi) trg Unita' v Ronkah

ZDRUŽENJE CERKVENIH PEVSKIH ZBOROV - GORICA
ŽUPNIJA SV. ANDREJA AP. - ŠTANDREŽ

KONCERTNI VEČER POGLEJTE!

iz Argentine prihajajo

Ani Rode - solo
Luka Debevec Mayer - solo
Diego Liciardi - orgle

Župnijska cerkev v Štandrežu
Sreda, 28. novembra, ob 20.30

Predstavitev Kronike, časopisa za zgodovino Monografski zbornik o Goriški brez meje

V galeriji Ars na Travniku se je zbralo v torek, 13. novembra, veliko ljudi, ki so prišli na večer, ki ga je priredilo Zgodovinsko društvo za Severno Primorsko v sodelovanju z društvom Ars. Predstavitev 55. številke revije Kronika,

v celoti je posvečena zgodovini Goriške. Po pozdravu Jurija Paljka v imenu društva Ars in zgodovinarja Petra Černica v imenu primorskih zgodovinarjev sta zgodovinarja Saša Quinzi in Renato Podberšič

Foto JMP

Foto JMP

predstavila Kroniko, posvečeno Goriški. Odgovorni urednik revije Kronika Miha Preinfalk je povedal, da je Kronika o Goriški delo izjemnih strokovnjakov, saj je vanjo prispevalo svoje študije 21 zgodovinarjev. V Kroniko sta prispevala svoja strokovna zapisa tudi Peter Černic in Saša Quinzi, ki je v zbornik o Goriški prispeval zapis z naslovom Župnija Marrijinega Vnebovzetja v Kanalu za časa župnika Andreja Muliča (1623-1655), medtem ko je Peter Černic pripravil zgodovinsko raziskavo z naslovom Ob-

nova katoliškega tabora v Gori-ci leta 1945 v luči polemike med Slovenskim Primorcem in partizanskim tiskom. Drago Trpin in Renato Podberšič sta Kroniki napisala uvodno misel, pisci raziskav so Peter Štih, Miha Kosi, Vojko Pavlin, Boris Golec, Neva Makuc, Saša Quinzi, Janez Dolenc, Petra Kolenc, Miloš Fon, Branko Marušič, Renato Podberšič, Branko Morencič, Mira Cencič, Peter Černic, Neža Stres, Kaja Širok, Jernej Vidmar, Marija Čipič Rehar, Peter Stres, Andreja Ščukovt in Eda Belingar.

Nova znanstvena monografija Matejke Grgič

Logos, simbol in mit: vprašanje semiotike in filozofije jezika

V torek, 6. novembra, je bila v slovenski knjižnici Damira Feigla predstavitev nove monografije doc. dr. Matejke Grgič z naslovom *Logos, simbol in mit: vprašanje semiotike in filozofije jezika*. Matejka Grgič, raziskovalka na inštitutu za kulturne študije in predavateljica na Fakulteti za humanistiko Univerze v Novi Gorici, je za področje svojih raziskav izbrala prav semiotiko, filozofijo jezika ter zgodovino in epistemologijo jezikoslovnih ved. Znanstvena monografija, ki je dopolnjena in predelana verzija avtoričine doktorske disertacije, je zelo pregledno delo, ki je raz-

deljeno na tri razdelke. V prvem se avtorica ukvarja z vprašanjem semiotike in filozofije jezika in izpostavi temeljna vprašanja tega področja, raziskovanja kate-rega seveda še potekajo, saj je Matejka Grgič s svojo monografijo želela le strniti nekaj ugotovitev o semiotiki in filozofiji jezika, ki so bile izražene v svetovnem merilu in s katerimi se je srečevala pri svojem delu na tem področju. V drugem delu analizira vire, ki jih je uporabila za aplikacijo svoje analize. To so predvsem antični in srednjeveški teksti (Filon Aleksandrijski, *Corpus hermeticum*, Jamblih), ki predstavljajo dokaj

zanimiv in povprečnemu bralcu pretežno neznan korpus. V tretjem in zadnjem delu pa prikazuje avtorica temeljne pojme semiotike, ki so se izoblikovali v antiki in srednjem veku, razvili pa kasneje, vse do današnjih dni. Na predstavitvi, kjer se je zbralo nekaj navdušencev, študentov in kolegov avtorice, je prva spregovorila Alenka Florenin, ki je orisala pobudo kot sad sodelovanja med knjižnico Damira Feigla in ZRC SAZU ter uvedla goste. O knjigi in založbi Litera, ki je knjigo izdala, je nekaj misli izrazil njen urednik Andrej Brvar, ki je tudi predstavil knjižno

zbirko Nova znamenja, v kateri je izšla knjiga Matejke Grgič kot znanilka novega pristopa k znanstvenemu predmetu, ki ga obravnava. Nato je vsebino in avtoričine znanstvenoraziskovalne prijeme orisal Igor Škamperle, ki je pohvalil dejstvo, da se izrazito strokovno delo lahko bere tudi kot poljudnoznanstveno, kar mu ničesar ne odvzame, ker je avtorica skušala približati določene temeljne pojme iz svojega predmeta tudi bolj laičnemu bralcu. Slednjič je o knjigi spregovorila avtorica sama in razložila njen nastanek in delo, ki ga je opravila in ga trenutno še opravlja, ter zglede, pri katerih se je navdihovala, med katerimi gre seveda omeniti največjega italijanskega semiotika, Umbertoa Eca. Prijetno druženje in klepet z avtorico je zaključila družabnost ob prigrizku in dobri kapljici.

David Bandelj

Ob 20-letnici smrti Viktorja Prašnika

Topel spomin na zaslužnega kulturnika

V sredo, 21. novembra, je poteklo dvajset let, odkar je Bog nenadoma poklical k sebi svojega zvestega častilca, zagnanega kulturnika in vnetega pevca, Viktorja Prašnika. Kdor ga je poznal, ve, kako dobrodušno in plemenito srce je bilo v človeku, ki je svojo življenjsko energijo poklanjal bližnjemu, kulturnemu udejstvovanju in cerkvenemu petju. Zelo rad je namreč zahajal na različne kore, npr. v goriški stolnici ali v cerkvi sv. Ignacija, kjer je bil na oljčno nedeljo, pri maši ob devetih, mnogo let sooblikovalec petega pasijona. Njegov lepi tenor je dolgo let žlahtnil pevске vrste pri zboru Mirko Filej, še prej pa drugih zborov. Njegova kulturna vnema ga je popeljala do predsedniškega mesta zbora Mirko Filej, pa tudi do predsedovanja Slovenskega katoliškega prosvetnega društva Mirko Filej, katerega je bil član in odbornik že od ustanovitve dalje. Smrtna kosa je pretrgala njegovo življenjsko nit l. 1987 prav, ko se je v prostorih na Pacuti pripravljala, da bi spregovoril na večerni prireditvi. Žalostna vest se je bliskovito razširila po Goriški, Tržaški in sploh Primorski, saj je bil znan povsod in vsi so ga imeli radi.

Viktorju Prašniku je zibelka stekla 30. septembra 1919 v Cerknem. Kot mlad fant bi se rad solal, a denarja ni bilo, zato se je izučil za

krojača in s šivanjem preživel sebe in mamo. Po vojni vihr, ki je tudi njega gnala po raznih koncih in krajih, je živel v Gorici. Njegova krojaška soba, najprej v ulici Contavalle, nato na Travniku, je bila zbirališče prijateljev in znancev, pa tudi zatočišče vsem, ki so potrebovali pomoči. Velika želja,

Viktor Prašnik

da bi postal duhovnik, se mu ni uresničila, a njegovo srce, odprto vsem, je nesebično služilo bližnjemu in Bogu. Tudi ko se je poročil z učiteljico Mirjam Obljubek, ni opustil svojega kulturnega delovanja in prijateljskih vezi. Razen lepega glasu je imel tudi velik smisel za gledališko igro. V sklopu delovanja SKPD in še prej Marijine kongregacije je v 50. in

60. letih, predvsem v režiji Maksa Komaca, nastopil v marsikateri uspeli veseligr, pa tudi resnobnejšem dramskem prikazu. Kolikokrat smo se prešerno nasmejali njegovim smešnim domisljam na pustnih prireditvah; bil je namreč čudovit komik, marsikak kratek prizorček si je kar sam zamislil. V decembru se je v veselje otrok prelevil v sv. Miklavža na miklavževanjih v Katoliškem domu (pri katerem je bil član odbora). Pri tem je vedno prepričljivo upodobil dobrohotnost, svetost in prijaznost tega priljubljenega dobrotnika.

Njegovo ime je tesno povezano tudi z našim časopisom, nekdanjim

Katoliškim glasom, saj je dolga leta pomagal na upravi in bil seveda zvest bralec našega tednika. Na Viktorja Prašnika me vežejo tudi osebni spomini iz otroških dni, ko sem ga kot drobna punčka prekrstila v Viktor Žiga-Žaga, ker je večkrat zahajal k nam na Solnansko polje z g. Mirkom Filejem, da bi skupaj z našim očetom Cirilom vadili violino. Včasih so nam, trem sestricam, dovolili, da smo smuknile v sobo in poslušale njihovo izvajanje na violine. Žal je prerana smrt g. Mirka Fileja utišala nastajajoči glasbeni trio. Bog ve, koliko ljudi ohranja na gospoda Prašnika hvaležen spomin! Vsi, ki smo imeli stike z njim, ga ne bomo nikdar pozabili, in gotovi smo, da mu je Bog bogat plačnik za vse, kar je daroval za bližnjega in sploh za slovenski živelj na Goriškem in drugod. Maša zadušnica ob dvajseti obletnici smrti Viktorja Prašnika bo v petek, 30. novembra, ob 18. uri v cerkvi sv. Ivana v Gorici.

IK

ob rojstvu sina Franceta.

Obvestila

Mladinski dom v sodelovanju s Skupnostjo družin Sončnica in Slovenskim pastoralnim središčem Gorica prireja za mlade od 12. leta dalje tečaj o vzgoji za ljubezen z naslovom: Za veliki da ljubezni. V soboto, 24. t.m., bosta v Domu Franc Močnik v Gorici od 15. do 18.30 predavali ginekologinja mag. Mirjam Cvelbar in psihologinja dr. Maria Carmela Palmisano. Toplo vabljeni! Informacije na tel. št. 0481 546549.

Darovi

Za misijonarja Danila Lisjaka: N.N. v spomin na Marico Koren 50,00; N.N. 50,00 evrov.

Za misijonarja Pedra Opeko: N.N. 50,00 evrov.

Za poplavljenice v Sloveniji: volčiči in volkuljice iz Dobrodoja 145,00 evrov.

Čestitka

Ob rojstvu male Eve čestitamo srečnim staršema Tanji in Valentinu ter bratcu Petru. Nonota Ivo in Jožica iz Rupe, stric Albert in teta Nadja z družinami.

Župnik in župnijsko občestvo iz Števerjana, društvo Sedej, otroci krščanskega nauka in otroškega zbora čestitajo Hadrjani in Damjanu

RADIO SPAZIO 103

Slovenske oddaje
(od 23.11. do 29.11.2007)

Radijska postaja iz Vidma oddaja na ultrakratkem valu s frekvencami za Goriško 97.5, 91.9 Mhz; za Furlanijo 103.7, 103.9 Mhz; za Kanalsko dolino 95.7, 99.5 Mhz; za spodnjo dolino Bele 98.2 Mhz; za Karnijo 97.4, 91, 103.6 Mhz. Slovenske oddaje so na sporedu vsak dan, od ponedeljka do petka, od 18.30 do 19.30. Spored:

Petek, 23. novembra (v studiu Andrej Baucon): Ob domačem ognjišču: narodno-zabavna in zabavna glasba, zborovski kotiček, iz krščanskega sveta, zanimivosti, humor, obvestila. **Ponedeljek, 26. novembra** (v studiu Andrej Baucon): Sodobni sound: moderna glasba včeraj in danes, kotiček za popevke Ćorđa Novkovića; Živemu se vse zgodi; Zanimivosti in obvestila.

Torek, 27. novembra (v studiu Matjaž Pintar): Utrinki v našem prostoru - Glasbena oddaja z Matjažem.

Sreda, 28. novembra (v studiu Danilo Čotar): Pogled v dušo in svet: Z lončkom in šalčko po svetu - Izbor melodij. **Četrtek, 29. novembra** (v studiu Niko Klanjšček): Zvočni zapis: Posnetki z naših kulturnih prireditev - Glasba iz studia 2.

DRUŠTVO ARS

Vljudno vabi na odprtje likovne prodajne razstave v dobrodelne namene

UMETNIKI ZA KARITAS

Na razstavi: A. Kosič, M. Gregorčič, L. Bratuš, Z. Apollonio, L. Nemes, M. Prelog, N. Rupnik, P. Szilvassy, V. Toman, M. Uršič

Razstavljena dela bo predstavila Anamarija Stibilj Šajn

Glasbeni poklon Kvintet Ventus iz Vipavske doline

Galerija Ars na Travniku, Gorica
Petek, 30. novembra 2007, ob 18. uri

ŽENSKI PEVSKI ZBOR IZ RONK in SKRD JADRO
v sodelovanju z župnijo sv. Lovrenca

vabita na

ORGELSKI KONCERT ANDRZEJA BIALKA
iz Krakovske Glasbene Akademije (Poljska)

Sreda, 28. novembra 2007, ob 20. uri
Cerkve sv. Lovrenca v Ronkah

Dediščina Cirila in Metoda Projekt za Evropo

Padajo zidovi, padajo meje in zadnje pregrade: razstava, s pomočjo katere bomo razumeli novo Evropo

Na Goriškem gradu od 21. novembra 2007 do 27. januarja 2008

Razstavo je pripravil deželni kulturni center Studium iz Gorice v sodelovanju s Teološko fakulteto v Ljubljani in Slavističnim inštitutom iz Bratislave; s prispevki Občine Gorica, nadškofijske kurije iz Gorice, fundacije Cassa di Risparmio iz Gorice in avtonomne dežele Furlanije Julijske krajine.

v organizaciji goriškega
odborništva za kulturo

SSG / Prva premiera sezone 2007/08

Posameznik lutka v rokah družbenega sistema

Da v jadra Slovenskega stalnega gledališča Trst se zmeraj piha ugoden veter, se je izkazalo tudi na prvem premierskem večeru letošnje abonmajske sezone, v petek, 9. novembra, ko je z mladimi silami okrepljen domači ansambel v tržaškem Kulturnem domu uprizoril komedijo Samomorilec ruskega dramatika Nikolaja Erdmana (1902-1970) v tekočem prevodu Mileta Klopčiča, prodorni režijski interpretaciji Eduarda Milerja in natančni dramaturški razčlembi Žanine Mirčevske. Oba sta bila prvič gosta v zamejskem gledališču.

Razveseljiv je bil pogled na polno dvorano, v kateri je bilo zares veliko mladih, ki se očitno vračajo v gledališče, tudi zaradi kapilarnih abonmajske kampanje, pri kateri je bilo soudeležene veliko mladine, in privlačnih "žurov", ki so spremljali vabilo v gledališče. Publika je z navdušenostjo pozdravila začetek nove sezone in nagradila nastopajoče z dolgotrajnim ploskanjem in s tem pokazala svoje zadovoljstvo s predstavo, ki je ponudila svojevrsten izsek družbenega ustroja v Sovjetski zvezi, kot ga je s svojim pronicljivim persom odslikal Erdman l. 1928, ko mu je bilo komaj šestnajst let.

Upriporitev tega dela, ki je po mnenju kritikov eno od najboljših dramskih splotov iz časa sovjetskega režima, je bila zaradi avtorjeve zbadljive kritike režimu prepovedana celih petdeset let in dramatik je zaradi njega okusil konfinacijo v Sibiriji. Ta izkušnja ga je življenjsko strla. V tej komediji, pri kateri se smeh pokaže "skozi solze", kot pravi Mirčevska v gledališkem listu, Erdmanovo kritično razmišljanje zaobjame vse segmente družbe, tako da se zamajajo vsi njeni temelji. Glavni protagonist v njem je brezposeln moški Semjon

ženska, mesar in ne ravno moralno pokončen pop. Vsak izmed njih mu prigovarja, naj sporoči, da je to dejanje storil za uveljavitev pravic enega ali drugega predstavnika družbe. Posameznik postane tržno blago, s katerim lahko vsakdo baranta, kakor se mu zahoče, kar odslikava tudi današnja potrošniško družbo, ki osvaja in izničuje slehernika s svojimi varljivimi vabami. Ko se Podsekalknikov ne odloči za nobena in se sploh ne ustrelji, ampak izbere življenje, postane za skupnost in njene predstavnike spet popolnoma nepomemben, nič

ga je obarval v rahlo tančico ironije in komičnosti ter bil dosleden svojemu orisu do konca uprizoritve, ki jo je v celoto učinkovito stkal režiser Miler in uravnovešeno dal vsem dramskim osebam lastni prostor, da so lahko oživele v komično-groteskni, hkrati pa tudi bridki odtenkih. Le v prvem delu predstave bi tu pa tam lahko pospešil tempo, ne da bi pri tem trpela vsebina, ki je nedvomno ohranila tipični "ruski" slog.

Petrovcu je bila odlična protitež Nikla Panizon kot protagonistova žena, ki večkrat štokljavo prihiti na prizorišče, da bi ustregla svojemu sebičnemu možu. Maji Blagovič se je poznal napor, s katerim je ustvarila lik grobe matere Iljinične, saj je njena igralska narava bolj nagnjena k oblikovanju povsem drugačnih vlog. Vladimir Jurc je kot po navadi dobro zlezel pod kožo svojega Kalabuškina, prav tako kot Ivo Barišič, ki se je s

prefinjeno ironijo prelevil v očeta Jelpidija in v staro, ki ji je dal nekaj lončevega pridih. Igralci, Stojan Colja, Romeo Grebenšek, Lara Komar, Primož Forte in Massimiliano Borghesi so poosebili preostale like, ki so se pojavljali iz omar, svoje-

ga malega, ozkega sebičnega sveta in se tja spet vračali. Zelo domiselno jih je vanje, po režijskem konceptu, spravil scenograf Branko Hojnik in z njimi izoblikoval posrečeno dinamično scensko in simbolno podobo uspešne odrske postavitve, za katero si je kostume zamislila Tajana Meštrovič, koreografske korake pa Miha Lampič.

IK

Sklepní prizor iz predstave Samomorilec Nikolaja Erdmana v izvedbi ansambla SSG in režiji Eduarda Milerja

Semjonovič Podsekalknikov, mali človek z roba družbe, ki živi na ramenih žene oz. tašče in se nič kaj ne trudi, da bi si poiskal službo. V naivnosti si domišlja, da bo kaj zaslužil s tubo, ki pa je ne zna igrati. Povsem nezanimiv je, dokler se ne zmotno razširi vest, da bi se rad umoril. Takrat doživi preblisk slave, saj se pri njem oglašijo intelektualci, po spolni slasti hrepeneca

in izgubi tudi dostojanstvo, kar je režiser Miler poudaril s popolno goloto lika-igralca Janka Petrovca. Tudi brez te režijske "zahteve", ki postaja kar pogosta tudi na slovenskih odrih, bi bilo grenko sporočilo avtorja povsem jasno. Sicer je Petrovec odigral eno izmed svojih najboljših vlog. Izvrstno je orisal protagonista, brez kake teatralične nenaravne gestikulacije

Začetek sezone v goriškem gledališču Verdi

Lucio Dalla v čarobnem glasbenem večeru

Abonmajska sezona goriškega gledališča Verdi je letošnji uverturni večer prepustila glasbeni ponudbi Glasba in balet in tako se je osrednji kulturni hram našega mesta v torek, 13. novembra, prepočil z glasbo znanega italijanskega kantavtorja Lucio Dalla, ki se je po 29 letih vrnil v Gorico s pravim glasbeno-gledališkim večerom. Debie pevskega toura, poimenovanega po zadnjem albumu Il contrario di me, ki ga bo popeljal v razna italijanska mesta, je bil 19. oktobra v Rimu v gledališču Sistina, goriški nastop pa je bil edini v naši deželi. Dalla, rojen v Bologni 4. marca 1943 (kdo naj bi pozabil na njegovo pesem z istoimenskim naslovom?), je v svoji

petintridesetletni karieri napisal številne pesmi, s katerimi je doživel veliko uspeha in prodal ničkoliko plošč. 16 izmed teh skladb je l. 2002 zbral v antološkem albumu z naslovom Caro amico ti scrivo, povzetem po eni izmed njegovih pesmi; v njih ima vselej v mislih družbene probleme, ki utesnjujejo posameznika. Svojim skladbam, ki se spogledujejo z jazzovskimi ritmi, na nastopih vsakič vdihne kako variacijo, tako da vselej zazvenijo drugače. Sploh zna poslušalce zelo spretno pritegniti v svoj glasbeni krog, kar je dokazal tudi v Gorici, kjer je občinstvo polnozasedene dvorane z ritmičnim ploskanjem spremljalo nekatere pesmi in celo zapelo refrene. To sicer ni bil le glasbeni, ampak tudi gledališki večer, saj je nekaj Dallovih pomenljivih rim podal igralec Marco Alemanno, vmes pa je Dalla zaupal gledalcem kak svoj spomin in pripombo na naš čas in našo družbo, ki gotovo ni taka, kot bi si jo želeli. Približno triurni program je ponudil poleg pesmi iz novega Dallovega albuma tudi veliko njegovih zimzelenih uspešnic ob dovršeni glasbeni spremljavi zvestih glasbenikov (Bruno Mariani, Ricky Portera, kitari, Roberto Costa, basovska kitara, Fabio Coppini, klaviatura, Gionata Colaprisca, tolkala, Maurizio dei Lazzaretti, bobni) in vokalistke Iskre Menarini, ki je eno pesem odpel kot solistka. Ob dolgotrajnem ploskanju je Dalla podaril poslušalcem še dodatka. Gledališko čarobnost je nastopu dala tudi scenografska podoba Itala Grassija, v kateri je levji delež imelo poigravanje z neštetimi lučmi (tudi vijoličastimi!), ki so posipavale zelo sugestivne stožaste pramene svetlobe in v začetku postopoma razkrivale nastopajoče za mrežastim zagrinjalom. / Iva Koršič

V Galeriji Artes Nova Gorica Žarko Vrezec

Žarko Vrezec gradi sliko s snovjo. Skozi materijo in teksturo platna se spušča v notranji svet kompozicije, kjer ni prostora za figuraliko ali kakršnokoli asociacijo na zunanjo realnost. Sam se namenoma temu izogiba in išče v svojem delu čisti stik s slikarstvom, z materialom, ki je temeljno sredstvo njegovega nastajanja. Tako se njegova platna, z uporabo akrila in barvnega svinčnika, spreminjajo v prostor odkrivanja snovnosti, njene oprijemljivosti in istočasno prosojnosti s platenjem in

nalaganjem več barvnih nanosov, ki postajajo prosojne opne, na prvi pogled enolične površine. Kompozicija je avtorjeva značilna nota, sliko razpolavlja široka sredinska os, pas materije drugačne barve z zarezo linije svinčnika, ki v slikarsko polje vnaša dinamični element. Ta dvojnost ustvarja kontrast med širokim, razpoteženim, tematičnim barvnim poljem, nekje bolj, drugje manj strukturiranim, in tenko, iskričo črto, naenkrat potegneno čez platno. Pri Vrezcu se takšna

kompozicija pojavlja v različnih variacijah, spremenjena, prikrita, razdeljena na več polj, znotraj slike ali zunaj nje, na steni in na platnih ali lesenih ploščah, spremenjenih v tridimenzionalne, že kiparske objekte. O prostoru slike je začel Vrezec razmišljati nekje v osemdesetih letih. Ukvarjal se je z njegovimi razsežnostmi znotraj robov platna. Raziskoval je njeno površino, ki pa jo je z leti začel širiti zunaj meja danega prostora. Začel je vzpostavljati odnos med

sliko in okoljem, ki jo obkroža, tudi steno je spremenil v sliko, postala je kompozicijski element in ni bila več samo nevtralni nosilec platna. Teh ni več samo obešal, naslanjal jih je na steno in med njimi vzpostavljal dialog. Vrezec s svojim delom analizira slikarstvo, v tem išče njegovo svobodo. Nasprotuje iluzionizmu, izražati se hoče zgolj s slikarskimi sredstvi. Oddaljuje se od literarnih in pripovednih vsebin, figuro je

opustil že v zgodnjih letih svojega delovanja. Njegovo slikarstvo hoče opisovati samo sebe, biti v sebi zaključeno. Tehnična izčiščenost in mojstrska dovršenost njegovih platen pričata prav o tem, o njegovem popolnem posvečanju sami. Avtor sledi liniji utemeljiteljev modernega slikarstva, od Cézanna do Rothka, preko Moneta, Picassa in Kandinskega, ki so zanj najvidnejši zgledi, saj so s svojim revolucionarnim razmišljanjem osvobodili slikarstvo in poudarili temeljno vlogo črte, oblike, prostora, barve, točke, snovi.

Katarina Brešan

Razstava na Mirenskem Gradu Nikolaj Vogel in tehnonarava

Do 31. januarja je v veliki dvorani Gnidovčevega doma na Mirenskem Gradu na ogled razstava slik akademskega slikarja Nikolaja Vogla. Nikolaj Vogel, rojen 1972. leta v Ljubljani, se je leta 1993 vpisal na Akademijo za likovno umetnost v Ljubljani, kjer je študiral slikarstvo pod mentorstvom prof. Metke Krašovec in prof. Bojana Gorenca. Diplomiral je leta

2000. Po diplomi je nadaljeval magistrski študij pod mentorstvom prof. Bojana Gorenca in prof. dr. Jožefa Muhoviča in ga oktobra leta 2003 z zagovorom magistrskega dela uspešno zaključil. Imel je že več samostojnih razstav po domala vseh Sloveniji. Sodeluje na skupinskih razstavah pa tudi pri izdelavi gledališke scenografije. O njem piše Milček Komelj, ki pravi, da "njegove slike

skušajo s svojo konstrukcijo zajeti čas, tako da geometrijsko oblikujejo zapleten prostor, živ v prepletih in nasičen z gibanjem ostro izrisanih oblik in svetlobnimi kontrasti jasnih barv, vendar brez neposredne navzočnosti človeka. Voglove slike lahko dojemamo tudi kot prizore iz sanj, poročene iz predstav o tehniziranem svetu, ki je posrkal vase tudi poetični razcvet rastlinske narave, v duhu znanstvene fantastike in v znamenju sistematike obrnjenih v prostranstva fantazije. Gre potemtakem za izrecno slikarsko bivanje v likovno prefabricirani tehnizirani naravi, ki jo avtor v naslovih

slik imenuje tehnonarava. Razstava mladega slikarja je prepletena iz abstrakcij, ki

ustvarjajo tridimenzionalen prostor na dvodimenzionalnem, in učinkujejo na gledal-

ca barvito, dinamično in svetlo. Ob zanimivih slikarskih konstrukcijah je avtor razstavi dodal velika portreta Heme Krške in Antona Martina Slomška, ki tako dopolnjujeta zanimivo slikarsko dvojnost, ki gre od abstrakcije k portretu. Razstava je vredna ogleda ne samo za slikarske sladokusce, temveč tudi za tiste, ki jim je abstraktna umetnost daleč, saj bodo z njo z lahkoto prišli v stik, ker gledalca pritegne in ga s svojim nadrealizmom nikakor ne odbija.

David Bandelj

Tna y, akril/platno, 46x76,5, 2003

Kratke

**Inštitut za družbeno in versko zgodovino
O starih Slovanih med arheologijo in mitom**

Goriški Inštitut za družbeno in versko zgodovino (Istituto di storia sociale e religiosa), ki letos slavi 25-letnico delovanja, je v svoj program vključil tudi posvet na temo Gli antichi Slavi tra archeologia e mito. Tematiko o zgodovini Slovanov je že obravnaval npr. v zborniku La Cristianizzazione degli Slavi nell'arco alpino (Gorizia-Roma 2005). Udeležence posveta je 16. novembra v nadškofijski palači najprej pozdravil goriški nadškof De Antoni. Uvodno predavanje je imel Rajko Bratož (Univerza v Ljubljani). Obravnaval je predvsem moderne mite o izvoru južnih Slovanov, od Bolgarov do Slovencev, soočenje starih Slovanov z antičnim svetom (6.-7. stol.) in prve stike Slovanov s krščanstvom. Različne aspekte v naslovu izpostavljene tematike sta v nadaljevanju osvetlila še Irene Barbiera (Univerza v Padovi) in Giuseppe Fornasari (Univerza v Trstu). Posvet se je zaključil s poglobljeno in zanimivo razpravo.

Pri Študentski založbi izšla dela Šalamuna, Strniše, Goetheja in Dovlatova

Sinji stolp Tomaža Šalamuna, Zbrane pesmi Gregorja Strniše ter avtobiografija Johanna Wolfganga Goetheja z naslovom Poezija in resnično v prevodu Štefana Vevarja ter knjiga "Nacionalni park, Kompromisi, Naši", v kateri so predstavljena najpomembnejša dela ruskega pisatelja Sergeja Dovlatova, ki jih je prevedla Jelka Ciglenečki; to so dela, ki so jih pred kratkim predstavili v Ljubljani. Sinji stolp je že 37. knjiga pesnika Tomaža Šalamuna. Pesmi te knjige so pravzaprav popotniške pesmi po njegovi pokrajini, ki je jezikovno in fizično preverljiva, ezoterična v pomanjkanju oprijemljivih točk in kristalno jasna v svojih ironičnih legah, piše na zavihku knjige.

Spremlja jo izčrpana študija celotnega Šalamunovega pesniškega opusa izpod peresa Miklavža Komelja. Po njegovih besedah Šalamunova poezija v slovenskem prostoru zbujala bodisi izrazito nekritično afirmativne ali nekritično odklonilne odzive.

O knjigi Zbrane pesmi Gregorja Strniše (1930-1987) ob letošnji 20-letnici njegove smrti smo poročali pred kratkim. Poezija in resnično, avtobiografija velikega weimarskega klasika Goetheja (1749-1832) je po svojih razsežnostih predvsem Goethejeva velika življenjska in umetniška izpoved. Je pretanjeno in tankočutno iskanje globljega smisla v vijugah življenjskih izkušenj, prehajanje iz plitvejših spoznavnih obzorij v višja v smislu nenehne in prizadevnega iskanja dejanskega in resničnega v procesu ozaveščanja in življenjskega zorenja, je na platnico knjige zapisal prevajalec Vevar.

Pisatelj Sergej Dovlatov pa je eden najpomembnejših ruskih klasikov 20. stoletja, zanj je značilna izredna duhovitost, ki meji na grotesko, absurd, velikokrat ga primerjajo z Gogoljem. Njegove knjige, ki se v Rusiji prodajajo v milijonskih nakladah, opisujejo njegovo težko življenje v Sovjetski zvezi, vendar pa na najbolj tragične situacije podaja na izredno duhovit način, v čistem, telegrafskem slogu, je povedala na predstavitvi prevajalka Jelka Ciglenečki. Knjiga "Nacionalni park, Kompromisi, Naši" je tridelna. Vsebuje povest ali kratki roman, ki opisuje obdobje tik pred pisateljevo emigracijo v New York, osrednji del prinaša kratke zgodbe na podlagi njegove novinarske izkušnje, tretji del pa portrete članov družine Dovlatov.

Tomaž Šalamun (foto JMP)

Pri založbi Mladinska knjiga štirje novi kondorji

V zbirki Kondor Mladinske knjige so v začetku novembra letos izšle štiri novosti, dve segata v tuje dežele, "v jato Kondor pa sta priletela tudi dva nova slovenska klasika", je na tiskovni konferenci povedal urednik zbirke Aleš Berger. Zbirka Jutri je predalec prinaša izbor sodobne afriške kratke zgodbe, Psihotipija je izbrano delo Fernanda Pessoa, predstavljata pa se tudi generacijska kolega Andrej Brvar in Milan Dekleva. Izbrane pesmi prvega nosijo naslov Retrospektiva, Deklevova knjiga pa ima naslov po verzu - Sledi božjih šapic. Sodobne afriške zgodbe, nastale po letu 1980, z naslovom Jutri je predalec je izbrala Nataša Hrstnik, ki je tudi prevajalka in avtorica spremne besede. Zgodbe, skupaj jih je 37, nimajo rdeče niti. Urednik Aleš Berger pa je po poročanju STA na tiskovni konferenci opozoril, da se knjiga ne zgleduje po drugih antologijah, izbor da je izviran. Iz francoščine, portugalske, angleščine in arabščine so zgodbe prevedli še Irena Duša Draž, Barbara Juršič, Suzana Koncut, Andrej E. Skubic, Barbara Skubic in Kata Zakrajšek. O Psihotipiji je spregovoril avtor izbora iz Pessoaevih del Miklavž Komelj. Psihotipija je, kot je pojasnil, odtiskovanje duše, kar povsem ustreza vsebini knjige. Vanjo ni uvrstil le avtorjevih najpomembnejših besedil, pač pa je sledil ujemanju vseh nasprotij, ki preidejo v metatekst drame o ljudeh. Poleg Komelja, ki je napisal tudi spremno besedo, sta prevajala še Mojca Medvedšek in Ciril Bergles.

Aleš Berger (foto JMP)

Za Milana Deklevo velja, da je slovenski klasik, četudi to nerad sliši, je povedal avtor izbora in spremne besede h knjigi Sledi božjih šapic Matevž Kos. Izbor se prične z Deklevovo prvo pesniško zbirko Mushi mushi in se zaključuje z novimi, doslej še neobjavljenimi pesmimi. Izbor za Brvarjevo knjigo Retrospektiva je opravil Mitja Čander. Ta je Brvarja označil za vitalista, v človeškem in pesniškem smislu. Ekstatično je vpet v doživljanje sveta, ki ga je uvodoma opisoval skozi literarne slike, kasneje pa so njegove pesmi vse bolj prehajale v zgodbo.

Knjižna zbirka Goriške Mohorjeve družbe

Krstna predstavitev mohorjevsk za leto 2008

O bred je nekaj, kar se ponavlja; in vendar je v njem vedno nekaj novega, prav tako, kot ki nekomu rečemo: "Te imam rad!" S to mislijo je predsednik Goriške Mohorjeve družbe, msgr. Oskar Simčič, v prostori galerije Ars na Travniku v Gorici uvedel v ponedeljek, 19. novembra, predstavitev knjižne zbirke goriške založbe za leto 2008. Za ljubitelje naše lepe besede in tiste, ki čutijo globoko pripadnost našemu prostoru, je to tradicionalno jesensko srečanje vsakokrat pravi praznik. Med navzočimi gosti so sedeli tudi generalni konzul RS v Trstu Jože Šušmelj z gospo, nekdanji veleposlanik Karel Bonutti, predsednik SSO za Goriško Janez Povše, avtorji knjig, drugi sodružniki in prijatelji GMD.

O koledarju, pričevalcu živahnosti Slovencev v Italiji, je najprej spregovoril njegov urednik g. Jože Markuža. Živa slovenska beseda je naš simbol in življenjska potreba, je rekel. V tem ključu lahko razumemo vlogo in poslanstvo 77. koledarja GMD, ki na 296 straneh prinaša prispevke - izpod peresa 61 avtorjev - verske, zgodovinske, družboslovne, poljudnoznanstvene in leposlovne narave. Koledar še enkrat potrjuje svojo nenadomestljivo vlogo zvestega in zanesljivega zapisovalca pomembnih dogodkov znotraj naše skupnosti, domačih družbenopolitičnih premikov ter delovanja številnih ustanov, organizacij in društev v zamejstvu. Bogati ga približno 140 fotografskih posnetkov, ki pričajo o ustvarjalnosti našega prostora. Koledarski del in platnice je oblikoval Ivan Žerjal, zbornik sam pa Mirjam Simčič.

O literarnem prvencu

Marjanke Rebula Vas na jasi in druge čudne zgodbe, ki predstavlja posebno novost letošnje zbirke, je v odsotnosti avtorice spregovorila Jelka Cvelbar. Gre za zbirko novel, ki obsega tri tematske sklope, pravzaprav vsebinsko in slogovno tri samosvoje, v sebi zaključene celote. V prvem sklopu gre za tržaško-kraško-alpski svet, v drugem za mehiško-afriški in domišljjski svet, v tretjem pa za egiptovsko puščavsko podeželje in primeštje velemera. Vsakega od teh svetov skuša avtorica doumeti in prikazati v vsej njegovi dru-

1983). Knjiga prinaša kot osrednji del pogovor, ki ga je z znanim duhovnikom in profesorjem Rafkom Premrlom za tržaški radio posnel prof. Milko Rener leta 1979 na pobudo Filiberta Benedetiča. Življenjska pripoved duhovnika vipavskega rodu priča o nelahki poti človeka, ki je šel skozi dachavsko izkušnjo in se je za svojo narodno in stanovsko pokončnost boril do konca svojega življenja. Uvodno razpravo, pravzaprav poglobljen življenjepi, je prispeval msgr. Simčič; zanimivi so tudi spo-

leta kot župnik v Št mavru, kjer je bil zelo priljubljen, saj se ga Št mavrci še vedno radi spominjajo. Mohorjani so na krstni predstavitvi knjige toplo pozdravili prisotnega duhovnikovega brata, Vinka Premrla. GMD je otrokom posvetila knjigo tržaškega mladinskega pisatelja in ilustratorja Milana Pasarita Pravljičice za moje malčke. Pravljičice na potepu istega avtorja so pri goriški založbi izdali že leta 2000. Pravkar izdana knjiga prinaša štirinajst pravljic, ki jih je sicer že predvajal naš tržaški radio.

Foto DPD

gačnosti in svojskosti. Gre za izredno zanimivo literarno besedilo, je povedala Cvelbarjeva. Avtorica je namreč znala dati navdihu svobodno in prosto pot, da je vzniknil. V 29 "hrustljavih" novel je prelila svoje izkušnje, misli in meditacije, ki zmorejo pritegniti tudi sladokusne bralce. To ni zbirka tu-robnih zgodb, je še povedala, ampak tolažek žarek sončne osebe, ki govori o topli človeškosti.

V zbirki Naše korenine je GMD tokrat objavila osemnajsti zvezek, ki nosi naslov Življenjska pot Rafka Premrla (1906-

mini dr. Rafka Dolharja na leta, ko je g. Premrl služboval kot župnik v Žabnicah. Knjigo, ki jo je opremil Pavel Medvedšek, je uredila Lida Turk. Ta je v ponedeljek povedala, da Premrlova življenjska pot je bila nenavadna, saj je doživel veliko tudi tragičnih okoliščin, ki pa jih je znal premagati s svojo pozitivnostjo in temperamentnostjo. Povsem svojevrsten je njegov pogled na taboriščno življenje, označevala ga je "velika notranja moč". Tudi v povojnem času je na Goriškem doživel nespornazume in spore, nazadnje pa mirno preživel svoja zadnja

Tokrat jih avtor v bogati domišljjski pisanosti tako v besedi kot v izvirnih barvnih ilustracijah posreduje svojim malim bralcem, da bi "bili pridni, radodarni in občutljivi tudi za ekološko vprašanje". Posebno skrb je posvetil jeziku, saj, je rekel, "lahko govorimo veliko jezikov, a le eden je materinščina, jezik duše".

Knjižno zbirko GMD bodo predstavili v sredo, 28. t.m., ob 18. uri v Tržaški knjigarni v Trstu; v petek, 30. t.m., pa ob 16.30 na 23. knjižnem sejmu v Ljubljani.

DD

"Razbiranja"

KLJUB VSEMU - BOJ

Marij Čuk: Zibelka neba in dna. Trst: ZTT-EST, 2007.

V tandemu z že obravnavanim Acetom Mermoljo je pri tržaški založbi ZTT izšla tudi zbirka tržaškega pesnika Marija Čuka Zibelka neba in dna.

Nasprotje z Mermoljevo To ni zame je razvidno že v naslovu. Če je Mermolja predan želji po molku, je Čuk še vedno močno posvečen aktivizmu, ki se pa v tej zbirki kaže tiho in nevsiljivo.

Boris Paternu ima naslov za ironičen, ko v predgovoru piše, da so Čukove pesmi "trda prebujenost sredi eksistencialnih stisk, ki se moško otepa vsakršnega sentimenta". Podrobnejši vpogled v to pisano Čukovo zbirko (pisano predvsem po raznolikosti pesmi, grafika je drugače asketska) bo pokazal zanimive prijeme, ki z novo bojevitostjo želijo soočiti lirskega jaza z družbo, v kateri živi.

Zanimiva Čukova tendenca, razvidna predvsem iz zadnjih zbirk, je precejšnja uporaba podob, ki izhajajo iz živalskega sveta. Te želijo bralcu posredovati eksotiko in obenem razgubljenost lirskega subjekta, ki teži k aktivizmu, a ga svet omejuje, da se v njem počuti kot eksotična žival. V svetu je odtujen, a se kot vsaka žival bojuje za lastno preživetje. To nam npr. dokazujejo različni verzi: "riba piči v trnek" (Žejja), "pičim v prazno, / kot obad na paši" (Pik), "med barvo in zemljo / se spreheja kit, / ki je zgrešil morje" (Svinčena ura).

Neznosna težkost bivanja, če parafraziram Kundero, je pri Čuku izrazito zaznava, saj so stanja njegovega lirskega subjekta stalno v nihanju med "nebo in dnem", med padci in vzponi, med auličnimi podobami iz visokih

sfer človekovega bivanja in najbolj krutimi spopadi z nizko vsakdanjostjo: "V treh domovih / domuje moje telo: / zgoraj, / spodaj, / v pernici teme." (Dom). Zakletost subjekta v tako prekletstvo bivanja pa kljub vsemu ne omami avtorja, marveč ga opozarja, da mora nadaljevati boj. Tiho, prihuljeno "zopervanje" se kaže v ambientaciji pesmi. Čeprav so ulete v neki neopredeljiv prostor "med nebom in dnem", najdemo v občutju, ki ga kaže lirski subjekt, izrazita znamenja boja, ki je močno povezan

Marij Čuk (foto JMP)

s Čukovo poetiko. Njegova na tiho agresivna poezija skuša vzpostavljati vez med družbo in posameznikom, kjer družba ne razume posameznika, posameznik pa hoče za vsako ceno biti vključen v socialni trenutek, ki mu ga družba edina lahko nudi: "Plavam nemirno večer / in vode ni nikoli konec." (Valovi) ali "Ki ne vem, / ki ne znam, / ki

iščem, ne da bi našel, / ki najdem, a ne vem, kaj iščem" (Nemoč).

Kljub vsemu, kljub nemoči, ki jo doživlja ob stiku z družbo, je pesnikov lirski jaz še vedno aktiven bojevalec, ne za vrednote ne za visoke ideale, temveč za golo preživetje, džungelsko tiranstvo pravil, ki mu jih daje svet. Prav zaradi tega se večkrat sam s sabo poigrava in uporablja ironijo kot pozabo, kot orožje in možnost, da se v svetu, kjer se ne znajde, vsaj... najde: "Večer je bil. / Živopisno živ, / obarvan z melodijo / morske neskončnosti, / s peno majskega vala / in glasom gozdnega čuka." (Srečanje). Ta avtoreferenca bo bralcu takoj jasna, saj je Pena majskega vala naslov Čukovega romana; o podobnosti med avtorjevim priimkom in omenjeno nočno ptico v pesmi pa ne gre trositi odvečnih besed... Omenjeno ironijo uporablja zelo prefinjeno, da bi bralca odtegnil od nedostopnih občutij žalosti, ki jih izraža lirski subjekt. Ironija je krinka, ki omogoča bralcu, da se zasmee, avtorju pa, da pod smeh skrije izgubljenost subjekta, ki pristane na koncu sam "v svoji postelji".

Marij Čuk se v svoji novi zbirki pokaže kot spreten verzifikator človekove izgubljenosti v morju nihilizma. Noče iz tega nihilizma ven, a se mu upira znotraj sistema, kar je tipičen postopek za književnostni sistem, iz katerega avtor izhaja.

Boj je - v svetu, ker so vrednote relativizirane - edina njegova vrednota, za katero se splača žrtvovati vse.

V tem smislu je pesem Vlak, ki zaključuje zbirko, najbolj poln rezime Čukove poezije. V njej imamo ironijo, eksotiko in zgubljenost. In boj, ki se na koncu ne neha. Boj, ki olajša. Boj, ki odžaja.

David Bandelj

Kratke

V petek v Trstu seminar ob 60-letnici samostojnega političnega nastopanja

Ob 60-letnici obnove samostojnega političnega nastopanja Slovencev v sedanjih državnih mejah Italije bo Krožek za družbena vprašanja Virgil Šček v petek, 23. novembra, priredil ob 15.30 v Vilfanovi dvorani v Trstu (ul. Gallia 5) zgodovinski seminar z osmimi krajšimi referati in razpravo. Predavatelji ne bodo namreč osvetlili le nastanek Slovenske demokratske zveze v Gorici in pa Slovenske demokratske zveze za Svobodno tržaško ozemlje, Slovenske krščanske socialne zveze ter Skupine neodvisnih Slovencev v Trstu, temveč tudi zgodovinski okvir obravnavane problematike, politične izbire "levega tabora" v Trstu in Ljubljani, značilnosti italijanskih nelevičarskih sil, nastop Demokratične fronte Slovencev v goriški in videmski pokrajini, položaj v Kanalski dolini. Govorili bodo dr. Nevenka Troha z Inštituta za novejšo zgodovino v Ljubljani, prof. Raoul Pupo s tržaške univerze (v italijanski), dipl. zgodovinarica Nina Lončar iz Maribora, prof. Peter Černic iz Gorice, časnikar Ivo Jevnikar iz Trsta, prof. Vilijem Černo iz Barda, dipl. politolog Erik Dolhar iz Trsta in dr. Gorazd Bajc z Univerze na Primorskem. Krožek za družbena vprašanja Virgil Šček je omenjenim vprašanjem v preteklih letih posvetil že več svojih "belih priročnikov", tako v slovenščini kot v italijanski.

Skupnost sv. Egidija proti smrtni kazni

Skupnost sv. Egidija, ki je razširjena po številnih državah, je znana po tem, da si v skladu s svojim verskim navdihom prizadeva za mir na svetu, za dialog med verami, za pomoč potrebnim, na primer obolelim za aidsom, brezdomcem, ostarelim, že vrsto let pa se bori tudi za ukinitve smrtni kazni.

V zvezi s tem v ponedeljek, 26. novembra, v okviru svetovne pobude Mesta za življenje, vabi na predavanje, ki ga bo ob 17.30 imela v Bacheletovi predavalnici Pravne fakultete tržaške univerze Marietta Jaeger-Lane iz Montane (ZDA). Gre za predstavnico društva Journey of Hope, ki povezuje svoje ljudi, ki so postali žrtve umorov, kljub temu pa nasprotujejo smrtni kazni.

Marietta Jaeger-Lane bo nastopila tudi na nekaterih italijanskih višjih srednjih šolah in v Zavodu združenega sveta v Devinu.

V znamenju tržaškega sodelovanja pri svetovni pobudi proti smrtni kazni bo "vodomet štirih celin" na Velikem trgu pred tržaškim županstvom 30. novembra posebej osvetljen od 18.30 do 21.30.

Center Melanie Klein za novorojenčke z zdravstvenimi težavami

Dragi člani in prijatelji, obveščamo Vas, da smo se odborniki Študijskega centra Melanie Klein odločili za sodelovanje pri hvalevredni pobudi za nabiranje sredstev, ki jih bomo namenili oddelku bolnišnice Burlo Garofolo za novorojenčke z zdravstvenimi težavami. S pobudo želimo pripomoči k nakupu zdravstvenih aparatov, ki bi bistveno izboljšale nego novorojenčkov. Tako bomo v sodelovanju z deželno zbornico kliničnih pedagogov ANPEC, s skladom Tutela in z občino Trst priredili tridnevno dobrodelno pobudo. Potekala bo na trgu sv. Antona v petek, 30. novembra, in v soboto ter nedeljo, 1. in 2. decembra, namenjena pa je otrokom od 3. do 10. leta starosti in njihovim staršem. Dopoldne bomo od 10. do 12. ure prirejali božične ustvarjalne delavnice, popoldne pa bomo otroke vabili na pravljice. V ogretim šotoru bo tudi sejem rabljenih igračk in smučarske opreme. Vse prostovoljne prispevke bomo namenili v dobrodelne namene. Da bo pobuda uspešna, potrebujemo tudi Vašo pomoč. Zbirali bomo igrače in smučarsko opremo, ki jih bomo dvignili na Vašem domu ali pa na sedežu društva v ulici Cicerone, 8 v Trstu. Prosimo Vas, da so igrače in oblačila v dobrem stanju. Zahvaljujemo se Vam za Vašo razpoložljivost, podporo in sodelovanje ter Vas vabimo, da nas obiščete v šotoru na tržaškem trgu sv. Antona.

Zadružna kraška banka podprla prenovo bolnice Franje

Predstavniki Zadružne kraške banke so na krajši slovesnosti 5. novembra na sedežu bančne ustanove na Opčinah izročili generalnemu konzulu Republike Slovenije simbolni ček v višini pet

Jože Šušmelj in Sergij Stancic (foto Kroma)

tisoč evrov za obnovo bolnice Franje, ki jo je pred nedavnim do temeljev porušil hudournik. "Na eni izmed zadnjih sej je odbor naše banke sklenil podpreti akcijo za obnovo bolnice Franje, ki predstavlja nekdanje trpljenje in hkrati pogum slovenskega naroda", je dejal predsednik Zadružne kraške banke Sergij Stancic. Predsednik ZKB je poudaril, da sklep odbora ZKB sodi v običajno politiko openske bančne ustanove, ki ne stremi zgolj po zaslužku, "ampak veseskozi izpričuje svojo pozornost do teritorija tudi s tovrstnimi pobudami." Ravatelj ZKB Aleksander Podobnik je ravno v zvezi s tem dejal, "da ima naša banka dve duši: kot zdrava in uspešna bančna ustanova mora ZKB vedno ciljati na dobiček, prav pa je, da gre del našega zaslužka teritoriju, na katerem poslujemo." Generalni konzul RS se je predstavnikom zahvalil za dobrodošlo pobudo in za pomembno socialno vlogo, ki jo ZKB ima v manjšini. Prisotne je še spomnil, da je slovenska vlada sklenila obnoviti bolnico Franjo, čeprav bo res težko povrniti spomeniku slovenskega odpornišva prvotni videz, saj je bil med ujmjo prehudo poškodovan. GK Šušmelj se je hkrati zahvalil tudi vsem zamejcem in bančnim ustanovam (poleg ZKB tudi ZB Doberdob in Sovodnje, Banca di Cividale - Kmečka banka in Antonveneta), ki podpirajo pobudo Primorskega dnevnika Pomagajmo obnoviti bolnico Franjo!

STOLNICA SV. JUSTA Tradicionalna slovesnost s tržaškim škofom

Družina je odprta za življenje, je naša prihodnost

"Podoba družine, kjer so otroci okrog mize kot oljčne mladike, kaže na krščansko družino, ki je odprta za življenje in je upanje za našo prihodnost." Osrednja misel tržaškega škofa msgr. Evgena Ravignanija v pridigi na tradicionalni hvalježnici v stolnici sv. Justa se je oprla na vodilo letošnjega srečanja tržaških vernikov, ki so se v zares lepem številu zbrali okrog svojega pastirja z vodilom iz psalma "Tvoji otroci bodo kakor oljčne mladike okrog tvoje mize". Hvalježnica ni namreč le zahvala Bogu za pridelke, ki jih daje zemlja, že nekaj let je postala trenutek, ko škof predloži svojim vernikom nekatere smernice pastoralnega načrta.

Že v zadnjih dveh letih je bila v ospredju škofijske pastoralne skrb za družino, je opomnil škof v pridigi. "Čeprav je bilo naše prizadevanje iskreno, vendar smo vsi prepričani, da je potrebno odločno nadaljevati z vzgojo mladih za ljubezen in družino ter obenem spremljati mlade družine, da odkrijejo bogastvo in lepoto poklica, h kateremu jih je Bog poklical, da živijo skupaj zaradi otrok. V tem je pastoralna dolžnost, ki se nam vsak dan kaže bolj zahtevna in nujna. Moramo sprejeti nase to odgovornost tako duhovniki kot laiki, ob razkroju toliko družin, kar ustvarja v nas zaskrbljenost in negotovost za prihodnost, posebno ob pojavu neke kulture in življenjskega sloga, ki ogroža stabilnost družin-

ske vezi in lomi njeno edinstvo." Škof Ravignani je še dodal, da usmeriti škofijsko pastoralno dejavnost na mladino ne pomeni opustiti skrb za družino: "Družina sama je tista, ki bo dala prvo oporo intenzivni in resni

se mora družini pri tem poslanstvu pridružiti celotna verska skupnost na škofijski in župnijski ravni. Pri tem naj igrajo aktivno vlogo tudi razne skupine, društva in združenja, ki se posvečajo mladim. "Komisija za

Škof Ravignani prejema poljske pridelke iz rok Alojza Debelisa in skavtov (foto Kroma)

mladinski pastoralni. V lastni družini smo namreč doživeli prvo spoznanje vere." To spoznanje je gradil zgled staršev, ki so z moralnimi izbirami kazali pravo pot ter tako udeleženi dan za dnem krščanski nauk. "To dediščino moramo ljubosumno ohranjati in jo v celoti in z ljubeznijo posredovati novim rodovom." Msgr. Ravignani je podčrtal, da

mladinsko pastoralno bo seveda nadaljevala po poti, ki jo je odločno začela z dobrimi rezultati: usklajevala bo različne pobude in podpirala bo tiste, ki jih bodo posamezne župnije organizirale. To ne pomeni, da bi ovirala specifičnost skupin; nasprotno, skušala bo uskladiti v prid aktivnemu, bogatemu in trajnemu sodelovanju, kar edinole more za-

gotoviti uspeh prizadevnemu pastoralnemu načrtu naslednjih dveh let."

Pri hvalježnici so sodelovali člani Slovenske zamejske skavtske organizacije, številne narodne noše, med maso je pel združen zbor Zveze cerkvenih pevskih zborov pod vodstvom Edija Raceta in ob orgelski spremljavi Tomaža Simčiča. Zapel pa je tudi otroški zbor Kraški cvet, ki ga vodi s. Karmen. Pridelke zemlje so prinesle številne župnije, organizacije in ustanove, tako da je bilo letos pred oltarjem res veliko košar z najrazličnejšimi dobrotami.

NARODNI DOM Gost dr. France Bučar

Želje po svobodi ni mogoče zatreti

"Tudi v današnji Evropi potrebujemo lastno identiteto, da se lahko kot narod uveljavimo. Utrditi moramo samozavest, saj je to ena najpomembnejših komponent slovenske biti." Od protireformacije dalje so našo usodo kovalje tuje oblasti ("...Dunaj, Beograd, danes tudi Bruselj!"), Slovenci smo zato potrebovali osamosvojitve najprej v lastni miselnosti. "Proces osamosvajanja je dolgotrajni proces, je miselni postopek", ki se z vstopom Slovenije v EU ne sme končati, kajti "razumeti moramo, da smo v Evropi enakovredna komponenta drugim članicam, da smo sestavni del evropske družine." Slovenci pa nismo še izoblikovali pravih elite, ki bi ta pojem enakopravnosti dojela in izoblikovala: "Primanjkuje nam znanje o ravnanju kot enakovredni člani, ker nismo imeli nikoli priložnosti, da bi sami o sebi odločali."

Tako je dejal dr. France Bučar ob predstavitvi svoje knjige z naslovom Rojstvo države (založba Didakta). Srečanje je potekalo v konferenčni dvorani Narodnega doma v sredo, 14. novembra. Predstavitve so priredili založba Didakta, Generalni konzulat Republike Slovenije v Trstu in Narodna in študijska knjižnica. Predstavitve knjige dr. Bučarja, v kateri nekdanji predsednik skupščine RS in današnji predsednik Slovenskega panevropskega

gibanja opisuje zgodovino našega naroda v 20. stoletju, je privabila veliko gostov, med katerimi je bil poleg GK RS Jožeta Šušmelja tudi pisatelj Boris Pahor. Dobrodolico dr. Bučarja je najprej izrekel ravatelj NSK Milan Pahor, nakar je besedo prepustil urednici pri založbi Didakta Ireni Ostrouška in prof. Jožetu Pirjevcu, ki je knjigi prispeval uvodno besedo. Urednica je o knjigi dejala, da ni politična strokovna publikacija ali pa zgodovinsko delo v ožjem pomenu besede, saj "gre

ve. V publikaciji je prisoten etični pogled na dogajanja, ki so zaznamovala našo polpreteklo zgodovino. Na večerjo sta se dr. Bučar in Jože Pirjavec poglabila v ključne voze preteklosti, katerim avtor posveča v knjigi precejšnjo pozornost, kajti z njihovo nevzdržno težo pogojujejo tudi današnji slovenski vsakdan.

"Dr. Bučar je v knjigi poudaril pozitivne in negativne lastnosti naše biti. Avtor negativno ocenjuje držo, ki smo jo Slovenci s splošno podložniško vlogo imeli do druge svetovne vojne, pozitivno pa jemlje v pretres dejstvo, da je naš narod z ustanovitvijo Osvobodilne fronte prvič v svoji zgodovini vzel lastno usodo v svoje roke", je poudaril prof. Pirjavec, ki je dodal, da je dr. Bučar hkrati ostro ocenil politiko komunistov, ki so osvo-

dejstva, da so se katoličani v Dravski banovini čutili za edine suverene interprete slovenskega naroda po načelu, ki ga je že pred tem izrazil škof Anton Mahnič, in sicer, da je Slovenec le tisti, ki je katoličan.

"Katoličani so morali z OF sodelovati, ne glede na razkol s komunisti; tega koraka pa niso nikoli storili in dejstvo, da se je katoliški tabor boril proti partizanom, navsezadnje pomeni le eno: borili so se proti zaveznikom, za kar ob koncu vojne ni bilo pričakovati medalje", je dejal dr. Bučar, ki je sicer pristavil, da je treba Rožmanovo odločitev trezno presoditi in jo uokviriti v dotedanje tradicionalno obnašanje Slovencev, ki so se nove mu gospodarju vedno klanjali. Rožman je namreč razmišljal po načelu najmanjšega zla, vendar se je treba pri tem vprašati, kje je bila meja pri sodelovanju z okupatorjem. Dr. Bučar je hkrati prepričan, da slovenska osamosvojitve leta 1991 ni negacija vrlin OF, je le njeno logično nadaljevanje. "Nosilci procesa osamosvojitve so bili ljudje, ki so bili protagonisti našega življenja že leta 1945, oz. tisti, ki so se napajali ob idejah OF. Z našo osamosvojitvijo smo končno dosegli to, česar leta 1945 nismo mogli udeležiti", je pristavil dr. Bučar. Gost je med razpravo pojasnil, da smo bili Slovenci ob koncu 80. let prejšnjega stoletja izredno pozorni na dejstvo, da bi osamosvojitveni načrt speljali v skladu z zakonskimi določili. "Vprašanje legalnosti je bilo poglavitve važnosti", česar nekateri Demosovi zavezniki niso v celoti dojeli: "Včasih smo morali krotiti prej naše ljudi kot pa nasprotnike", je sklenil dr. Bučar.

Igor Gregori

Od leve: dr. France Bučar, urednica Irena Ostrouška in prof. Jože Pirjavec (foto IG)

namreč za esejistični pristop človeka do dogodkov, ki jih je večino doživljal v prvi osebi. Sporočilo knjige je vezano na dejstvo, da nikakršna prisilna oblast ne more zatreti kritičnega duha in želje po svobodi, ki ju vsak narod ima v sebi."

Knjiga pripoveduje zato o dilemah in omahovanjih, pa tudi o pogumnih izbirah, ki so tlakovale pot do samostojne slovenske države.

boditeljski zagon slovenskega naroda izrabili za dosego svojega cilja, to je socialistične revolucije. Cerkev, z ljubljanskim škofom Rožmanom na čelu, pa ni podpisala sodelovanja med katoliško komponento in OF, kar bi navsezadnje privedlo do drugečnega razpleta dogodkov. Rožmanovo odločitev (se pravi pokorščina okupatorju in ofenziva proti OF) si Pirjavec razlaga predvsem v luči

ZCPZ 42. izvedba zborovske revije

Pesem jeseni 2007

80. rojstni dan Pavleta Merkuja, 70-letnica smrti Lojzeta Bratuža, 25-letnica smrti Ivana Ščeka-Štefana Kovača in 140-letnica smrti Frana Ferjančiča so bile obletnice, ki jih je Zveza cerkvenih pevskih zborov predlagala za letošnjo, 42. izvedbo zborovske revije Pesem jeseni. Merkujev opus je imel seveda levji delež v programu skoraj dveurne

ogrela dušo poslušalcev v mrzlem, skoraj zimskem popoldnevu. Zaporedje devetih zborov na odru gledališča France Prešeren v Boljuncu je odprl mešani zbor Lipa iz Bazovice, za katerega je zborovodkinja Tamara Ražem, v skladu s predlogom organizatorjev, izbrala dve Merkujevi skladbi in prav tako so upoštevali omenjene sugestije devinski moški zbor Fantje izpod Grmade z zboro-

zvezda črpal iz opusa Goričana Hilarija Lavrenčiča; vodil je tudi mešani zbor Skala-Slovan, ki je predstavil med drugimi skladbo Tržačana Aleksandra Vodopivca. Edi Race je vodil Združeni zbor ZCPZ, ki je tudi ob tej priložnosti simbolično združil člane tržaških cerkvenih pevskih zborov. Povprečna kakovost izvajanja se je v zadnjih letih izboljšala in se ustalila na povsem sprejemljivih nivojih, ki jih nekateri cerkveni zbori presegajo z okrepljenim potencialom in dobrimi ekspresivnimi sposobnostmi. Izložbe, kot je tradicionalna revija Pesem jeseni, prikazujejo raznoliko sliko zborovske stvarnosti, za katero

stojijo različni cilji, sposobnosti in prizadevanja zborovodij in pevcev. Tržaška ZCPZ podpira trud in delovanje ljubiteljskih zborov, s spoštovanjem in zavestjo širšega pomena te dejavnosti, kot je v svojem pozdravu poudaril predsednik Marko Tavčar, ki se je odločno postavil zoper površne opazovalce, ki govorijo o nujni prenovi ljubiteljske kulture in se niso dejansko nikoli ukvarjali z njenimi dinamikami in vrednotami: "Danes je za nas praznik,

praznik našega petja, praznik za vse nas, ki se vsak teden zbiramo na vajah, da skupaj pojemo, da skušamo s svojim petjem sebi in možnim poslušalcem posredovati občutke, čustva, ki jih besedila pesmi in glasba skušajo posredovati".

PAL

Nastop MoPZ Fantje izpod Grmade (foto Kroma)

revije, saj so skladbe priljubljene, skladatelj sestavlja del repertoarja doma vsakega slovenskega zbora v naši deželi. Druga vezna nit programa pa je bila ljudska pesem, saj se je večina zborov odločila za priredbe motivov iz narodne zakladnice, s katerimi je prisrčna toplina melodij prijetno

vodjo Ivom Kraljem, mešani in novonastali moški zbor Sveti Jernej z Opčin (oba je vodil Janko Ban), ženski zbor Prosek-Kontovel (vodi Marko Štoka) in mešani zbor Mačkolje, ki je z ubranim petjem sklenil revijo pod vodstvom Andreje Štucin. Herman Antonič je z mešanim zborom Rdeča

Pripravili smo program, ki smo ga razdelili na štiri večere. Prvi večer, 11. novembra, smo v prostorih krožka priredili tradicionalno martinovanje. Povabili smo MoPZ Valentin Vodnik iz Doline in harmonikarja Marka Manina. Minuli petek je v goste prišla gledališka skupina Slovenskega kulturnega kluba iz Trsta. Mladi igralci so se predstavili z igrice Kdor išče, najde, avtorjev Fabrizia Polojaza in Paola Tanzeja. Igrica lepo predstavi situacijo, ko se pripadniki različnih kultur zberejo v čakalnici Ura da za spremembo priimka in zapajo zgodbe v zvezi s svojimi priimki. Istega večera je nastopila tudi plesna skupina društva MO-SP. Naslednji večer je potekal v prostorih SKD Valentin Vodnik. Obiskovalci so prisluhnili OPZ Fran Venturini od Domja in si ogledali lutkovno predstavo Deklica, ki je sovržila knjige v izvedbi učenek letošnjega S.P. razreda pedagoškega liceja A.M. Slomšek iz Trsta. Konec tedna sta večer popestrila skupina Kantadore (Krajevna skupnost Gradin) in instrumentalni kvintet Veseljaki. Treba je še omeniti, da je v okviru praznovanja v prostorih tudi razstava fotografij o 40 letih delovanja.

Jure Kopušar

Prireditve ob okrogli obletnici Mladinski krožek Dolina praznuje 40 let

Organizacija Mladinski krožek je svojo pravno obliko dobila leta 1967. Pobudo za ustanovitev je dal Albin Grmek. Tedaj je bil župnik v vasi, danes pa je v znak zahvale dvorana poimenovana prav po njem. Krožek je definiral predvsem kot prostor, kamor zahajajo mladi in stari, da bi se z druženjem zabavali. Krožek je deloval v okviru župnišča in je prirejal številne večere z govori, deklamacijami, petjem in družabnostjo. Cilj krožka je bil krščanska vzgoja mladih in nadaljevanje kateheze odraslih v narodnostnem duhu.

Za podrobnosti in zanimivosti pa smo povprašali mlado predsednico Nicole Plettersech. **Kako danes poteka življenje v krožku? Je prišlo do velikih novosti?** Najprej moram reči, da smo slučajno izvedeli, da letos praznujemo 40 let. Nekega dne smo

urejali listine in med njimi našli tudi dokument, ki potrjuje, da Mladinski krožek Dolina deluje že 40. leto. Sicer pa se samo delovanje ni kaj dosti spremenilo. Ohranili smo stare tradicije. Še vedno prirejamo miklavževanje, martinovanje in praznovanje sv. Urha. Lansko leto je v krožku prišlo do sprememb, saj se je včlanilo precej novih članov, pretežno mladih. Izvoljen je bil novi upravni odbor, ki pa je bil obarvan z mladostjo, v smislu, da glavne funkcije opravljajo mladi. Novost je tudi družabnost. Ob sredah in petkih so prostori mladinskega krožka odprti mladim, da se zbirajo, igrajo, zabavajo in pišejo naloge, vse to v družbi prijateljev. Na voljo je tudi dokaj obsežna knjižnica z najrazličnejšimi knjigami. Mladim je na razpolago in v pomoč skupina višješolcev in študentov, ki so hkrati tudi člani krožka.

Kako pa boste praznovali obletnico?

Nagrada Darko Bratina. Poklon viziji 07 Letošnja nagrajenka Bolgarka Adele Peeva

Nagrada Darko Bratina. Poklon viziji bo letos potekala v goriškem Kinemaxu (v četrtek, 22.11.) in v tržaškem gledališču Miela (v petek, 23.11.). V Goriči bo ob 20. uri podelitev nagrade, ki jo je letos komisija podelila bolgarski režiserki Adeli Peevi. Filmska avtorica je posnela preko petdeset dokumentarcev, med katerimi je priredilte nagrade prevzel predvsem film Cia e tazi pesen (Čigava je ta pesem): gre za tragikomično iskanje resnice o pesmi, ki si jo je vsak balkanski na-

rod prilastil.

Letošnji spored nagrade Bratina so predstavili v ponedeljek, 19. novembra, v prostorih tržaškega gledališča Miela, kjer bo v petek, 23. novembra, pester program, posvečen delu fotoreporterja in snemalca Edija Šelhaus. Reporter je dragocena priča zgodovinskih nasprotij, ki so zaznamovala naš prostor v letih po drugi svetovni vojni. Kinoatelj je bo petkov večer priredil v sodelovanju z društvom Anno Uno - I mille occhi, Gledališčem Miela, produkcijsko hišo Arsmedia in Muzejem novejšje zgodovine iz

Ljubljane. Ob 17.30 bo namreč odprtje razstave Edi Šelhaus, fotogodbe, ki jo omogoča ljubljanski muzej, ob 18. uri pa bo na vrsti prva projekcija dokumentarnega filma Jurija Grudna Edi Šelhaus, bil sem zraven, ki se bo ponovila ob 21. Med prvo in drugo projekcijo (ob 19.30) bo okrogla miza Šelhaus in bitka za Trst obravnavala odnos med reporterjem, mestom Trst in zgodovino, katere je bil snemalec neposreden pričevalec. Okroglo mizo bodo sooblikovali sam Šelhaus, avtor filma Jurij Gruden, zgodovinarica Anna Maria Vinci, filmski kritik Sergij Grmek Germani, Aleš Doktorič in Gianni Torrenti. Film o Šelhausu, ki bo odprl goriški večer, je nastal na podlagi zamisli Kinoateljeja, speljala pa ga je ljubljanska poducentna hiša Ars-media.

Misel

Tožimo, koliko hudobije je na svetu. Ta je vedno bila, le da se je manj vedelo o njej, ker nismo imeli toliko obveščevalnih sredstev. Poročati o grozotah in hudobiji je bolj senzacionalno kot opisovati dobra dela. To vemo. In vendar je na svetu toliko ljudi, ki so dobri, usmiljeni, pomagajo drug drugemu, se veselijo z veselimi, pa tudi jočejo z žalostnimi. Mislim, da je večina ljudi na svetu taka. Kako bi sicer na svojih romanjih po bolnišnicah in sanatorijih srečala toliko dobrih, nesebičnih oseb? Kot bolnici so mi pomagali v drobnih stvareh - in bolnik, ki sam ne zmore ne tega ne onega, je odvisen prav od takih drobnih uslug, tudi od neznancev (poleg znancev seveda). Za večje usluge že poskrbijo uslužbenci. Ti so mnogokrat nervozni od preobilnega dela, a tudi med njimi je mnogo zlatih, potrpežljivih duš. V novembru se zahvaljujem Bogu za prejete dobrrote, npr. za sadove zemlje in našega dela. Jaz se Mu zahvaljujem tudi za vse dobre ljudi!

Nada Martelanc

Obvestilo

Liliana Ferrari in Tomaž Simčič bosta v petek, 30. novembra, v dvorani Baroncini na ul. Trento 8, ob 17.30, predavala na

simpoziju z naslovom Gli allievi della diocesi di Trieste e Capodistria al Frintaneum di Vienna (Učenci tržaške in koprške škofije v dunajskem zavodu Frintaneum). Uvodno besedo bo imel Luigi Tavano. Srečanje prirejajo Društvo slovenskih izobražencev, Kulturno središče Veritas in Inštitut za družbeno in versko zgodovino.

KROŽEK ZA DRUŽBENA VPRAŠANJA VIRGIL ŠČEK

vabi na zgodovinski seminar

OB 60-LETNICI OBNOVITVE SAMOSTOJNEGA SLOVENSKEGA POLITIČNEGA NASTOPANJA V SEDANJIH MEJAH REPUBLIKE ITALIJE

Govorili bodo: Nevenka Troha, Raoul Pupo, Nina Lončar, Peter Černic, Ivo Jevnikar, Vilijem Černo, Erik Dolhar, Gorazd Bajc.

Petek, 23. novembra 2007, ob 15.30
Vilfanova dvorana, ul. Gallina 5 v Trstu

SLOVENSKA PROSVETA in
ZVEZA CERKVENIH PEVSKIH ZBOROV

vabita na

KONCERT SAKRALNE GLASBE

Sodelujejo:

NOMOS Ensemble
Tega Stegel - sopran
Aldo Žerjal - basbariton
Sara Clanzig - flauta
Marco Bernini - oboa
Daniele Furlan - klarinet
Aljoša Tavčar - fagot, klavir

Mešani mladinski pevski zbor Trst
pod vodstvom Aleksandre Pertot

Cerkev sv. Jerneja v Barkovljah
Sobota, 24. novembra, ob 20. uri

Goriška Mohorjeva družba

Knjižna zbirka 2008

Koledar
za leto 2008

Življenjska pot
Rafka Premrla
(1906-1983)

Marjanka Rebula
Vas na jasi
in druge
čudne zgodbe

Milan Pasarit
Pravljice
za moje malčke

Predstavitve bo v sredo, 28. novembra 2007,
ob 18. uri v Tržaški knjigarni v Trstu

GORIŠKA MOHORJEVA DRUŽBA
TRAVNIK 25, GORICA, TEL. +39 0481 533177
FAX +39 0481 548276, E-MAIL mohorjeva@gmail.com

Zasedanje goriškega pokrajinskega tajništva Slovenske skupnosti

Nadaljnja strategija delovanja stranke

Ob nastanku Demokratske stranke bi bila prava novost v manjšinskem političnem dogajanju nov samostojen politični subjekt, osnovan na narodni osnovi. Taka stranka bi lahko združevala politično tradicijo SSk in slovenskih levičarskih sil, ki so pristopile v Demokratsko stranko, pri tem pa bi ohranili svojo avtonomijo in narodno reprezentančnost. Z Demokratsko stranko pa bi lahko vzpostavila federativno povezavo, kar je že preizkušena in uspešna praksa. Žal pa je ostalo vse po starem. To je ugotovitev, ki je izšla iz zasedanja goriškega pokrajinskega tajništva Slovenske skupnosti, na katerem je bil govor o nadaljnji strategiji delovanja stranke, ki jo je določilo nedavno deželno tajništvo. Pri tem so člani goriškega tajništva SSk podprli odločitve, da SSk ohrani svojo samostojnost. Goriško pokrajinsko tajništvo SSk pa pozorno sledi razvoju ustanavljanja lokalnih organov Demokratske stranke. Sicer je bilo ugotovljeno, da na srečanjih po primarnih volitvah, je bilo bolj malo govora o Slovencih, kar je nekoliko nerodno za stranko, ki naj bi bila, tudi

v FJK, vodilna v levosredinskem polu. V nadaljevanju je goriško tajništvo SSk negativno ocenilo dejstvo, da je Gorica izgubila osrednji praznik ob vstopu Slovenije v schengensko območje prostega gibanja. Žal je to

to negativno vplivalo tudi odmikanje od sodelovanja, ki ga beležimo v zadnjem času s strani goriške občinske uprave. Goriško pokrajinsko tajništvo SSk je tudi ocenilo umestitev goriške občinske konzulte za Slovence in

Predsednik občinske konzulte Ivo Cotič

prvo pobudo njenega predsednika Iva Cotiča glede slovenskih jasl v Gorici. Zadeva se je tako spet premaknila na prave tirnice. To je pomembno, saj je dežela že namenila prispevek in nadaljnjo zamujanje bi ga postavilo pod vprašaj. SSk izraža torej zadovoljstvo nad uspešno začetim delom, kar je popotnica za nadaljnje pobude v korist

zamujena priložnost, ki jo je zelo težko nadomestiti z alternativnimi pobudami. SSk je pri tem ugotovila, da je pešalo skupno nastopanje Gorice in Nove Gorice, zato da bi se osrednja slovesnost odvijala v Gorici. Po drugi strani pa SSk meni, da jo na

slovenske narodne skupnosti v Gorici. Prav tako pozitivno je bilo ocenjeno delo istoimenske pokrajinske konzulte, ki se je pred kratkim aktivno angažirala zlasti na področju poslopij za slovenske okoliške šole.

GORICA Glasbeni večer

Plemenita balkanska "zmešnjava"

Kulturni dom Gorica je v okviru festivala Across the border pripravila koncert Vladka Stefanovskega, tokrat v klasičnem rockerskem triu z Dejanom Milosavljevičem na bobnih in Djokom Maksimovskim na bas kitari. Poslušalec že ob prvih zvokih asociira na legendarni Band of Gypsies, ki mu je poveljeval Jimi Hendrix. Seveda ne brez razloga, saj je glasbena revija Rolling Stone uvrstila Vlatka Stefanovskega med deset najboljših kitaristov na svetu, na lestvici pa je v družbi velikana, kot sta Joe Satriani in Mark Knopfler. Stefanovski se je rodil leta 1957 v Pri-

Vladko Stefanovski

lepju v Makedoniji. Kitaro je začel igrati pri trinajstih letih, že v petem razredu osnovne šole pa je z basistom Bodanom Arsovskim ustanovil skupino VIS Jegulje. Na začetku je igral bobne, kasneje je prevzel vlogo pevc. Kitarist je postal v skupini Iris. V poznih najstniških letih, leta 1976, je skupaj z Arsovskim, klaviaturistom Nikolom Kokijem Dimuševskim in bobnarjem Dimi-

trijem Čučurovskim ustanovil skupino Leb i sol, ki je kmalu postala eno največjih imen na glasbenem prizorišču nekdanje Jugoslavije. Igrali so posebno zvrst glasbe - konglomerat tradicionalnih makedonskih ritmov in sodobnega rocka ter prehiteli svetovno etno »revolucijo« za celih dvajset let. V Kulturnem domu Gorica, kjer in postregel s hiti izpred desetletij, skozi celoten nastop pa stopnjeval čarobnost svoje ponudbe. Tudi dinamični razpon je zaviljiv, saj se s tonom kitare dobesedno poigrava na vseh možnih mejah, od šepetanja drobnih flažoletov do rezgajočih krikov, ki jih v zvočno realnost priključuje njegova mladostna zaljubljenost v filme o divjem zahodu. Kot umetnik je odprt in na nek poseben način - naiven. Učinkuje kot medij, skozi katerega se pretakata mavrična paleta slik njegovega sveta (plemenite balkanske "zmešnjave", prežete z iluzijami in prividi ter podčrtane s tradicijo) in sodobne estetike, kjer je dovolj prostora za improvizacijo, eksplozijo čustev, liriko, dramatiko in eksperiment. Skratka, Stefanovski suvereno povezuje preteklost in modernost, ljudskost in »pastirstvo« ter konfu-zijo časa, v katerem živi. Njegov pristop je nadvse zgoščen, poln ekstremnih pozicij, v svojem bistvu pa iskren in globoko sporočen. Res, da ga na trenutke od-

nese v samoljubno izkazovanje virtuoznosti, a nič zato, že v naslednjem trenutku se razneži s tako poetično mehko, da nikogar ne more pustiti ravnodušnega. Oba glasbenika, ki sta mu asistiral, sta vrhunsko opravila svoje delo, podpisano pa je še posebno navdušil basist Maksimovski, ki je ritmično profiliran in zanesljiv.

Jože Štucin

VIDA VALENČIČ

KO SE DOTAKNEŠ OSEBE

Smo pripravljeni vlagati marmelado v nove lončke?

Verjetno sovražim besedo. Čeprav je ena tistih besed, ki jih verjetno najpogosteje uporabljam. Zamejstvo, zamejci, zamejski. Mogoče sovražim etiketiranje osebe, ki je s to besedo pogosto povezano. Monolitsko predstavo nečesa, kar nikakor ni monolitsko, marveč se - hvala Bogu - tudi stalno spreminja. Vtis imam, da se to naše zamejstvo izredno boji sprememb. Strah nas je predvsem družbenih sprememb, čeprav si polnimo usta z reformami, novimi časi, mladimi generacijami in prihodnostjo. V resnici bi pa zelo radi, da bi vse ostalo tako, kot je vedno bilo. Želimo si varnosti, ki nam jo daje poznana družbena struktura, bojimo se novosti, vpliva tujstva, ki ga ne predstavlja le italijanska kultura, pač pa v določenih primerih tudi sama Ljubljana. Kdo pa smo potem?! Kako ozko zaokrožen krog postanemo, če se nam zdi to, "kar od tam gor, iz Slovenije, prihaja," tuje in "ne-naše", do take mere, da nas tudi nikakor ne zanima? In do kolikšne mere lahko udejanjamo ravno to, česar si ne želimo od svojih sosedov (kot tudi od kogarkoli drugega)? Dekle iz male slovenske vasi na Goriškem mi je jasno spregovorilo, kako ji je hudo, da sovaščani niso nikoli sprejeli njene italijanske mame. Do kakšne mere smo kot družba odprti za normalna spreminjanja, ki jih doživlja vsako živo bitje? Pogosto se ne moremo sprijazniti in ne sprejemamo življenjskih

ciklusov, ki spontano narekujejo, da obstajajo v življenju vsakega izmed nas faze za vse: za pripravo na nekaj, za aktivno delovanje, za pripravo nekoga drugega na to dejavnost, za umik iz delovanja in posvečanje drugačnemu tipu, recimo ukvarjanju z lastno notranjostjo ali posvečanju družinskemu krogu. Mogoče naše zamejstvo odslikava realnost, ki je tipična za Italijo in v veliko manjši meri za Slovenijo: življenjski ciklusi so okleščeni, vsak se izredno boji sprememb in občutka, da bi si tako mogel korenito predrugačiti življenje.

Neki filozof je nekoč rekel, da, ko prideš do točke, ko meniš, da si za neko dejavnost neobhodno potreben in nenadomestljiv, potem vedi, da tako ni. Nikoli.

Bojimo se vlagati v mlade, upokojeni kadri še vedno pridno in plačano občasno delajo za istega delodajalca, strah nas je idej, ki jih mlade sile nosijo v sebi in ki bi se mogoče v marsičem razlikovale od naših,

strah nas je preobrazb. Kljub vsem trditvam si na dnu srca želimo, da bi se nove generacije povsem strinjale z našimi mnenji in bi enostavno vozile po naši poti. In se tako ne zavedamo potenciala, ki ga imamo pred očmi. Mogoče bo ogromno razlik med današnjim dnem in bližajočim se jutrišnjim, nekaj bo mogoče propadlo in nekaj povsem novega nastalo, pa kaj? Življenje je pač tudi to, zorenje, sočnost in kasneje predelava te sočnosti za neki nov produkt. Sadež postane marmelada, ki jo vlagamo v nove lončke.

Po nedavnem dogovoru županov

Na Goriškem zahtevajo delež pri lastninjenju NKBM

Mestna občina Nova Gorica bo v imenu goriških občin od vlade zahtevala lastniški delež v okviru napovedane privatizacije Nove Kreditne banke Maribor (NKBM), in sicer 25 odstotkov plus eno delnico. Tako so se na nedavnem sestanku dogovorili goriški župani, je povedal novogoriški župan Mirko Brulc, ki bo skušal k zahtevi pritegniti še preostale severnoprimorske župane. Podobno zahtevo je danes predstavila tudi zunajparlamentarna stranka Zveza za Primorsko (ZZP). "Pričakujemo, da bo ob lastninjenju NKBM nekaj sredstev

mestnega sveta, ki bo 22. novembra obravnaval to tematično, zahtevo poslala ministrstvu za finance, to pa naj bi bila tudi ena izmed tem ob obisku vlade na severnem Pri-

nosti kapitala ob združitvi, povečanega z deležem v ustvarjenem dobičku na novogoriškem področju od pripojitve do danes," je zahtevala članica glavne-

morskem. Podrobna pričakovanja glede lastninjenja NKBM, katere 90,4-odstotni lastnik je država, imajo tudi na mariborski občini, zato se Brulc namerava pogovoriti tudi s tamkajšnjim županom Francem Kanglerjem.

V zvezi z lastninjenjem NKBM so se v Novi Gorici oglasili tudi v ZZP. Od vlade zahtevajo, da se tudi s primorskimi občinami pogovarja o prodaji oz. prenosu lastništva NKBM in tako vsaj delno popravi napako in krivico, ki je nastala s pripojitvijo novogoriške banke k mariborski. Zato pozivajo finančnega ministra Andreja Bajuka, da se sestane s severnoprimorskimi župani, gospodarstveniki in predstavniki varčevalcev banke.

"Od vlade bi bilo pošteno in korektno, da na goriške občine brezplačno prenese delež, ki jim pripada na osnovi vred-

ga odbora ZZP Boža Mozetič. NKBM se je v drugo največjo slovensko banko razvila tudi po zaslugi goriškega kapitala, čeprav uradnega podatka o poslovnih uspešnostih novogoriške izpostave banke ni mogoče dobiti, je še dodala.

Kot je znano, sta NKBM in finančno ministrstvo pred dnevi objavila namero, da bosta privatizacijo banke izvedla s prvo ponudbo delnic do 49 odstotkov banke. Malim delničarjem bodo delnice v odkup ponudili predvidoma od 19. do 27. novembra, institucionalnim vlagateljem pa predvidoma od 19. do 29. novembra. Država bo svoj delež v NKBM tako znižala na najmanj 41,4 odstotka z možnostjo, da se bo ta še znižal na najmanj 25 odstotkov in eno delnico, je tedaj pojasnil Bajuk.

STA

Posledice Janševe trditve, da se je kampanja za predsedniške volitve usmerila v obračun s koalicijo

V parlamentu razprava v obračun o zaupnici vladi

V Sloveniji je nastalo nekaj dogodkov, ki jih nekatera občila opredeljujejo kot globoko politično krizo, vendar gre za soočanja in ostrino v polemikah med vlado in opozicijo, ki v demokratičnih družbah niso nič posebnega, dejali bi usodnega. Le da v Sloveniji pogosto dobiva dramatične razsežnosti, tudi zaradi premajhne politične in demokratične kulture in pomanjkanja izkušenj. Ostre tone pa uporabljajo v politiki in javnosti nekatere znane osebnosti, ki do premiera Janeza Janše gojijo nestrpne in celo sovražne odnose. Izhodišče za začetek sedanjega burnega in napetega ozračja v politiki, to je v razmerjih med strankami koalicije in opozicije, je izjava, ki jo je predsednik vlade dal 13. novembra med obiskom v Podravju, namreč, "da so izidi glasovanj na volitvah predsednika Slovenije in na referendumu o lastninjenju zavarovalnice Triglav slabi, razmere, ki so privedle do njih, pa skrb vzbujajoče, saj se je predvolilna kampanja v veliki meri usmerila v obračun z vlado." Janez Janša je še dejal, "da so za razplet tega stanja odprte vse možnosti, vključno z odstopom vlade."

Koalijske stranke so ga podprle, razen Demokratične stranke upokojencev, ki ima pogosto drugačna stališča od drugih članov vlade. Njen predsednik Karel Erjavec je ob novi krizi dejal, da bi vlada lahko tudi odstopila. Opozicijske stranke, zlasti Socialni demokrati, Liberalna demokracija in nova stranka Zares, so vlado obtožile, da ni sposobna upravljaliti države in da ustvarja odnose in razmere, ki ogrožajo razvoj Slovenije. Premier jim je ostro odgovoril v izredni oddaji na nacionalni televiziji, ko je opozicijske stranke

pozval, naj same oblikujejo novo koalicijo in sestavijo vlado, ki bi bila sposobnejša in bolj uspešna. Zatrdil je, da bi bile politične stranke sedanje koalicije do nove vlade strpnejše in je ne bi ovirale zgolj zaradi potrjevanja svojega prestiža. Opozoril je, "da so v države EU in tudi v svet iz Slovenije šla sporočila, ki stanje slikajo, kot da bi pri nas šlo za Belorusijo ali drugo primerljivo državo." Gre za žalitve in neresnice, ki naj bi jih razširjali stranka Socialnih demokratov Boruta Pahorja in tudi nekateri časnikarji, podpisniki peticije zoper Janeza Janšo, ki naj bi omejeval neodvisnost in svobodo medijev. Premier je nekajkrat poudaril, da morebitna vladna kriza ne bo ogrozila predsedovanja Slovenije Evropski uniji v prvi polovici leta 2008, "saj je to naloga in odgovornost celotne države in vsake vlade." Spričo nastalih zapletov in stanja, ki je bilo videti brezizhodno, je premier državnemu zboru predlagal, naj opravi razpravo o zaupnici vladi. Ta je bila napovedana za ponedeljek, 19. novembra, zvečer. Janez Janša je dejal, "da se bo na podlagi glasovanja odločil, kako naprej." V javnosti so močno odmevale velike delavske demonstracije, v soboto, 17. novembra, ki jih je organiziralo vseh šest najpomembnejših sindikalnih central v Sloveniji. Potekale so pod geslom Gremo po večje plače na delavske demonstracije. Zbralo se je več deset tisoč delavcev, študentov in upokojencev, ki so protestirali zoper socialno razslojevanje, ki zadobiva že kar grozljive razsežnosti. Sredstva, pridobljena s proizvodnjo, ki

narašča, in iz dobičkov, si delijo lastniki, delničarji in poslovneži, ki v mnogih primerih postajajo bajno bogati, delavcem pa odrekajo sleherni povišanje plač in tudi najnižji delež pri delitvi dobička. V glasilu Zveze svobodnih sindikatov Slovenije, Delavska enotnost, so zapisali, "da živimo najmanj dve Sloveniji." V prvi so privilegirani posamezniki in posameznice, ki dobivajo več kot 10.000 evrov mesečnih prihodkov, v drugi Sloveniji pa med drugimi živi 242.000 Slovencev in Slovencev, ki na mesec zaslužijo manj kot 440 evrov.

Tudi pomemben dogodek je bil kongres SLS v soboto, 17. novem-

ne koalicije.

Zbiranje podpisov peticije zoper študijske metode dr. Igorja Lukšiča

Občinski svetniki v Ajdovščini so z glasovanjem preprečili postavitev spomenika Filipu Terčelju, duhovniku, narodnjaku in žrtvi dveh totalitarizmov, fašizma in komunizma. Postavili bi ga v njegovi rojstni župniji, Šturjah, starem delu Ajdovščine. Marko Kos, župnik v Šturjah, je opozoril, da bi postavitev spomenika pomenila sprejemanje vrednot odpora proti poitalijanjevanju, spomenik pa naj bi bil prevelik za tiste, ki slabo dojemajo veličino prof. Filipa Terčelja in njegovo dobo.

Premier Janez Janša

bra, v Ljubljani. Po predhodnem dogovoru sta Janez Podobnik in Bojan Šrot zamenjala vodilni mesti. Janez Podobnik je odšel s predsedniškega mesta in je postal podpredsednik stranke. Bojan Šrot pa je odstopil z mesta podpredsednika in je bil izvoljen za predsednika SLS. Oba menita, da je kongres omogočil zmogovito prihodnost stranke, ki pa ostaja trden in zanesljiv del sedanje vlad-

Peter Peterka, študent na mariborskem oddelku teološke fakultete Univerze v Ljubljani, ki zbira podpise za peticijo zoper študijske metode dr. Igorja Lukšiča, ki je študentom naročil, naj spremljajo delovanje predstavnikov verskih skupnosti pred nedavnimi predsedniškimi volitvami, je sporočil, da bo s tem primerom seznanil tudi ustanove Evropske unije.

Marijan Drobež

LJUBLJANA Državni zbor

Potrjena zaupnica vladi Janeza Janše

Državni zbor je prejšnji ponedeljek pozno zvečer potrdil zaupnico vladi Janeza Janše. Zanj je glasovalo 51 poslancev iz koalijskih strank, zoper vlado pa je bilo 33 poslancev iz opozicije. Premier je med daljšo razpravo večkrat opozoril, da je bil vzrok za zaupnico razpad temeljnega soglasja o tem, da mora Slovenija enotno nastopati v pripravi na predjedovanje EU v prvi polovici naslednjega leta. Opozicija pa ne upošteva ustreznega sporazuma, ki je bil podpisan med strankami, ampak njen del, predvsem Socialni demokrati, bla-

tijo državo oz. njeno vlado v tujini. Oviranje in blatenje vlade sta dosegli tako raven in obseg, da so vlado označili kot grožnjo za sedanost, še bolj pa za prihodnost evropske povezave. Tega dejstva, ki je zapisano tudi na spletu, nobeden od poslancev opozicije na seji parlamenta ni omenil. V kampanjo zoper vlado in državo naj bi bili po mnenju premiera in poslancev koalicije vključeni tudi podpisniki peticije dela slovenskih časnikarjev, ki vlado obtožujejo pritiska na medije.

M.

Kratke

Uredba o omejevanju svetlobnega onesnaževanja

Slovenska vlada je pred kratkim sprejela uredbo o mejnih vrednostih svetlobnega onesnaževanja. S tem je upoštevala opozorila in ugotovitve naravovarstvenih organizacij, ki so že 12 let vztrajale pri predlogu sprejema predpisov za preprečevanje škodljivega svetlobnega onesnaževanja. Po novem je za veliko večino svetilk prepovedano svetenje nad vodoravnico v vesolje, pač pa je potrebno uporabljati popolnoma zasenčene svetilke. Svetenje nad vodoravnico je namreč bil glavni vzrok svetlobnega onesnaževanja. Zasenčene svetilke manj bleščijo, kar bo lahko izboljšalo varnost v cestnem prometu in povečalo vidljivost. Tega bodo zlasti veseli starejši ljudje, ki jih zaradi pojavov staranja bleščanje luči močno moti. Vlada je z omenjeno uredbo omejila tudi svetenje v bivalne prostore. Ugotavljajo pojavnost rakavih obolenj, če so ljudje (pa tudi živali) med spanjem izpostavljeni umetni svetlobi. V vsakem primeru bo zadovoljstvo prebivalstva večje, če bodo ulice in naselja odslej primerno, a gospodarno osvetljeni, manj pa bo, kot omenjeno, tudi svetlenja v spalnice in bivalne prostore. Pri

tem se je treba zavedati, da z zmanjševanjem in racionalizacijo pravičnega osvetljevanja ne samo varujemo naravo, temveč tudi znižujemo stroške za razsvetljavo.

V Vipavi slovesno ob 100-letnici mlekarne

O 100-letnici mlekarske zadrage oz. mlekarne v Vipavi smo že poročali, zdaj pa dodajamo, da so jubilej slovesno zaznamovali v ponedeljek, 12. novembra. V mlekarni sta gospodarstvenikom in predstavnikom zgornjevipavskih občin o mlekarstvu v Sloveniji in problemih te dejavnosti govorila direktor družbe Vipava 1894, ki združuje vinski klet in mlekarno, Jurij Premrl, in Iztok Jarc, slovenski minister za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano. Nato sta izročila v uporabo oz. proizvodnjo novo polnilno linijo za jogurte in deserte. Naložba je stala okoli 2 milijona evrov, del sredstev pa so pridobili iz skladov Evropske unije. V vipavski mlekarni bodo letos odkupili in predelali v razne izdelke skoraj 15 milijonov litrov mleka. Posebno skrb namenljajo izdelavi jogurtov in sirov, zlasti znanega in geografsko zaščitene nanoškega sira. Mlekarne bi svoje izdelke rada čim prej začela izvažati tudi v Italijo, pri čemer spominjajo na obdobje, ko so mleko iz Vipavske doline vsaki dan s konjsko vprego vozili v Trst in ga tam prodajali.

Kilogram zlata stane okoli 17.600 evrov

Tudi v Sloveniji se večja trgovanje z zlato, ki ohranja vlogo v finančah in naložbah in tudi kot plemenita kovina za varčevanje posameznikov. Vodilno vlogo na področju naložb v zlato v državi ima podjetje Moro Q v Ljubljani. Njegova predstavnica Irena Moro je povedala, da cena zlata narašča že pet let. V Sloveniji cena trenutno znaša okoli 17.600 evrov za kilogram zlata. Odkupna cena je za približno 400 evrov nižja od prodajne. Čim večjo maso ima palica, tem manjši je pribitek na borzno ceno. Borzna cena namreč velja za nakup 12,4-kilogramskih palic, ki jih kupujejo kovnice in centralne banke v Sloveniji in v tujini za svoje zlate rezerve.

SNG Nova Gorica / Gostovanje SSG Trst in PPF

Brezčasnost Molierove komedijske osti

Medtem ko se ta mesec igralci ansambla Slovenskega narodnega gledališča Nova Gorica z različnimi predstavami iz lanske, pa tudi drugih sezon mudijo po raznih slovenskih odrih, se v matičnem, novogoriškem hramu vrstijo ponovitve gostujoče predstave, komedije Namišljeni bolnik, pronicljivega mojstra tega žanra J. B. Poquelina-Moliera (1622-1673). To njegovo zadnje odrsko delo (1673), v katerem je sam, čeprav hudo bolan, odigral naslovnega

liju na Primorskem poletnem festivalu v Kopru kot koprodukcija tega festivala in Slovenskega stalnega gledališča Trst, v prevodu Josipa Vidmarja in najnovejšem režijskem branju znanega poljskega režiserja Janusza Kice, v čigar režijske stvaritve sodijo tudi predstave SNG Nova Gorica: Corneilleva Iluzija (l. 2000), Shakespeareov Sen kresne noči (l. 2002), za katero je prejel Borštnikovo nagrado za najboljšo režijo in nagrado Zlati režijski ročaj na festivalu Dnevi komedije v Celju, Fišerjeva drama

(l. 2005). Vse njegove režijske postavitve se odlikujejo po pretanjeni poetiki in bogatem umetniškem izražanju, vselej prepenenem s tankočutnim liričnim nadahnjem in prodornim razbiranjem avtorjevih hotenj, pa tudi po velikem posluhu za igralceve težnje in želje. Vse to se odraža tudi v njegovem razbiranju Namišljenega bolnika, v katerem so dobro zaznavni burkaški toni izostrene Molierovega besedila, pa tudi človekova stiska pred osamljenostjo in drhteči strah pred nezanko smrti. Slednja sta zaznavna predvsem v dveh dodanih dejanjih, začetnem in zadnjem, ko se protagonisti, odeti v črmino, strnejo okrog mrtvega Argana.

V zelo uspešni koprodukcijski predstavi, ki se je v posrečeni brezčasni kostumografski in scenografski sliki Juergea Lancierja (Jue Lan Wo) z nezmanjšano učinkovitostjo kot ambientalna predstava preselila na odrske deske, je nergaškega, samoljubnega, z denarjem in klistirji obsedenejega protagonista suvereno odigral Branko Šturbej, ki je svojo igralsko pot, posuto z mnogimi nagradami, prepotoval po raznih gledališčih, največ časa pa v SNG Drama Maribor in SNG Drama Ljubljana in je sedaj tudi docent na ljubljanski Akademiji za film, radio in televizijo. Njegovi liki se vedno močno vtisnejo gledalcu v zavest, tako seveda tudi njegov Argan, ki je sicer

bolj živo v protagonistovi zakrknjenosti in jezlivosti ter slepi veri v zdravniško vedo zablestel na koprski premieri kot pa na abonmajski ponovitvi v SNG Nova Gorica v četrtek, 15. novembra, ko za čuda dvorana ni bila polnozasedena. Mogoče pa jo bodo gledalci napolnili ob ponovitvah, ki se bodo izvršile v petek, 23., soboto, 24., sredo, 28., četrtek, 29., ko bosta na vrsti popoldanska ob 18.30 in večerna predstava ob običajni 20. uri, in v petek, 30. novembra.

V sozvočju z režiserjevo zamisljo so sooblikovalci predstave poleg Branka Šturbeja Maja Jovanovič, elegantna Arganova druga žena Belina, ki hlepi le po moževem premoženju, kar se očitno izkaže ob zaigrani Arganovi smrti po zamisli poštene, odločne in ustrežljive služkinje Toinette, ki jo čvrsto in z zrelem igralskim pristopom upodablja Nikla Petruška Panizon, Lara Komar kot Arganova starejša hčerka, Primož Forte, zaljubljeni Kleant, Janko Petrovec kot preudarni Arganov brat Beralde, ki ne verjame v zdravnike, Vladimir Jurc kot gospod Diaforius, ničvredni zdravnik, in Gregor Geč kot njegov načrtani, papirnati, nerodni novopečeni doktor medicine Thomas, Ivo Barišič, Arganov zdravnik Purgon z nenehno ciničnim gubico na obrazu, Romeo Grebenšek - notar Bonnefoi, ljubimec Beline, in mala Maša Vodopivec v vlogi Angelikine sestrice Louise.

V posebno vzdušje ovije predstavo glasba skladatelja Stanka Juzbašiča, ki nevsiljivo spremlja vsebinsko dogajanje.

Iva Koršič

Branko Šturbej, Ivo Barišič in Nikla Petruška Panizon

junaka Argana in se po tretji ponovitvi za vedno poslovil od zemeljskega življenja, je spet zaživel na slovenskem odru v letošnjem ju-

Medtem (l. 2004), ki je na Borštnikovem srečanju bila nagajana kot najboljša predstava v celoti, in svojeverstni musical Alica

... 168 časopisov,
milijon kopij
v vsej Italiji

FISC FEDERAZIONE ITALIANASETTIMANALI CATTOLICI
UL. AURELIA 468 - 00165 RIM
TEL. 06 6638491 - FAKS 06 6640339

FisCO

Namiznoteniška ženska moštvena A2 liga/ Kras Zadruga kraška banka

Kljub pomislekom so igralke dosegle sezonski cilj

Sredi novembra se nekatera prvenstva šele začnajo, v namiznoteniški ženski moštveni A2 ligi pa so že padle prve končne odločitve. Prva ekipa Krasa Zadruga kraška banka si je po tretjem krogu (po novem sistemu igrajo postave v vsakem krogu-mnogoboju po dve ali tri tekme)

igrale na domačih tleh, ko so konec oktobra gostile vikend drugega kroga. Tekme so na vsedrjavni zvezi sklenili zgostiti v nekaj koncev tedna, kar jemlje že tako zapostavljeni panogi še tisto malo medijskega prostora in zanimanja. Odločitve so podkrepili s trditvijo, da taka formula omejuje

neodločenega izida proti enakovrednemu turinskemu Alemanu. Nova Slovenka Halasova, ki ima nelahko nalogo, da nadomestila izvrstno Kitajko Yuan Yuan (postala je mamica), je presegla pričakovanja in igra zanesljivo. Veliko točk pa sta prispevali izkušeni Katja in Martina Milič,

Kras, Ženska A2 liga 2007/08

že zagotovila nastop v končnici za napredovanje, kar je bil tudi cilj zgonskega društva. Do konca rednega dela manjka sicer še zadnje kolo, v katerem pa varovanje kitajske strategije Lianga Fenga dejansko ne morejo več ne izboljšati ne poslabšati uglednega drugega mesta.

Sistem tekmovalnosti je letos v ekipnih prvenstvih dokaj nenavaden. V prvem delu prvenstva so na primer Eva Carli, Mateja Crismancich, Helena Halas in Katja ter Martina Milič samo enkrat

stroške za posamezna društva, vendar v resnici morajo tako ekipe (s trenerji in spremljevalci), če igrajo prvenstvo v soboto in nedeljo, na primer v Turinu ali v Genovi tudi prespati, kar ni ravno poceni. Kakorkoli že, Krasova dekleta so doslej briljantno in odgovorno opravile svojo nalogo ter play-off dosegle čisto suvereno. Zmagale so vse dosedanje tekme (šest delnih uspehov) z izjemo poraza proti objektivno močnejšemu milanskemu Sandonateseju in

ki sta v glavnem ugnali neposredne tekme.

Kljub uspešnemu jesenskemu delu A2-ligaškega prvenstva pa ženska Krasova namiznoteniška gibanje ne preživlja ravno lahkih časov. Tudi okoli same prve ekipe je precej pomislekov: edina, ki pristopa res prvoligaško, je letos Martina Milič, ki je po vrnitvi iz Ljubljane (študij na univerzi) znatno povečala volumen dela. Eva Carli, Mateja Crismancich in Katja Milič pa so odločile, da pomagajo po svojih močeh, a da za-

radi študijskih, delovnih in drugih obveznosti ne morejo zagotoviti popolne predanosti. Igralki, ki sta želeli trenirati in igrati na najvišji ravni ter z namiznim tenisom tudi nekaj zaslužiti, sta že zdavnaj odšli (Ana Bržan in Lisa Ridolfi). Precej pove tudi dejstvo, da tujke Halasove ni bilo zraven ne ob prvem dnevu priprav ne na uradni predstavitvi ekip javnosti. V mladinskem pogonu ima Kras sicer nekaj obetavnih posameznic (na čelu s sedemnajstletno Tjašo Kralj, državno prvakinja v tretji kategoriji), je pa vprašljivo, ali bodo le-te srednjeročno zmogle članski ekipi zajamčiti obstoj na prvoligaški (A2) sceni. Skratka, prav je, da vrednotimo in izpostavimo dosežke (npr. play-off v A2 ligi) zgonskega kluba (ki dela resno in uspešno z manjšimi sredstvi v primerjavi z glavnino italijanskih prvoligaških društev), vendar jih moramo znati umestiti v okvir športa, ki po številu registriranih športnikov in športnic, po kakovosti ter ne nazadnje po medijski pozornosti nudi bolj skromno konkurenco.

HC

HOKEJ IN LINE

A1 liga: Polet Kwins ZKB - Edera 0:5.

NOGOMET

Elitna liga: Juventus - Torviscosa 1:0,

Monfalcone - Vesna 1:0.

Promocijska liga: Kras - San Luigi 2:1.

1. amaterska liga: Pieris - Primorec 1:1, Primorje - San Sergio 0:2.

2. amaterska liga: Zorja/Gaja - Muglia 1:0, Costalunga - Breg 3:0.

3. amaterska liga: Mladost - Malisana 1:1.

KOSARKA

C1 liga: Cordenons - Bor Radenska 80:61.

C2 liga: Cormons - Jadran Mark 43:77.

D liga: Breg - Paggi 88:74, Kontovel/Sokol - Isontina 70:73.

ODBOJKA

Ženska C liga: Sloga List - Palazzolo 1:3.

Moška C liga: Natissonia - Sloga Tabor Televita 3:2, Prato - Soča ZBDS 3:2, Buia - Val Imso 3:1.

Ženska D liga: Bor/Breg Kmečka banka - Pasian di Prato 3:0, Kontovel - Il Pozzo 2:3, Manzano - Gavalley Kmečka banka 3:1.

Moška D liga: Olympia Tmedia - Cordenons 3:1, Rigutti - Sloga 3:0.

Svetovno prvenstvo v kotalkanju

Tanja Romano spet na najvišji stopnički

Na svetovnem prvenstvu v umetnostnem kotalkanju v Brisbaneu v Avstraliji je tržaška Slovenka Tanja Romano osvojila že enajsti svetovni naslov. Poletova šampionka, letnik 1983, jih je zbrala šest zapored v kombinaciji in pet v prostem programu. Zmagovito pot na članski ravni je ubrala že leta 2001 v Nemčiji, odteje pa je navdušila in očarala ljubitelje kotalkanja s treh celin (Evropa, Amerika, Oceanija). Tokrat je po mnenju izvedencev postregla sploh s svojim najboljšim nastopom, kar je bila hkrati brzokone tudi najboljša predstava ženske v dolgem programu vseh časov. Z desetim in enajstim naslovom (v Avstraliji sta se odlično odrezali tudi druga zamejska Slovenka Francesca Roncelli, četrti v prostem programu, in Novogoričanka Lucija Mlinarič, tretja v kombinaciji) je postala najbolj nagrajena kotalkarica v zgodovini, saj je prehitela Italijanko Raffaello del Vinaccio, ki se je z desetim naslovom okitila pred poldrugim de-

da je prav napetost njen največji nasprotnik. Na vrhunska pričakovanja pa se je naša prvakinja že zdavnaj privadila, tako da zna prav v najtežjih razmerah pokazati pravo lice. Po svetu navdušenci - zlasti najmlajši, ki se približujejo tej panogi - kar norijo za njo, tako da je upravičeno prava vzornica za mlade kotalkarice od Avstralije do Združenih držav Amerike.

Po vsakem dosežku se okrog Tanje poraja vprašanje, kaj in kako naprej. Jasno je, da se ji sanje o nastopu na olimpijskih igrah ne bodo uresničile (umetnostno kotalkanje bo moralo še počakati), izziva na ledu (če si ne bo premislila) ne misli sprejeti, po drugi strani pa je izjavila, da bo vsaj še eno sezono vztrajala. Na dlani je tudi, da bo, dokler nadaljuje resno, razred zase, saj ji konkurenca (niti večna tekunica, a vsakokratna poraženka Španka Laura Sanchez) enostavno ni doalkarica v zgodovini, saj je prehitela Italijanko Raffaello del Vinaccio, ki se je z desetim naslovom okitila pred poldrugim de-

brž uspešni tudi med moškimi so-tekmovalci. Počasji je verjetno začel, vendar jo zmanjkovati motivacije (kje naj jih išče, če ne v popolnosti posameznih vaj?), tudi sklepi pa so že dokaj načeti od trdih pristankov na cementu in obrabljeni od številnih

Slavljenska Tanja Romano na sprejemu v Zadrugi kraški banki

setletjem. Čeprav se Tanja s tem dodatnim rekordom ni preveč obremenjevala, ji je po novem zmagoslavju najbrž tudi zaradi tega odleglo. Odkar je malodane nepremagljiva (ko je bila Romanova v slabi formi, jo je v prostem programu ugnala le na lanskem evropskem prvenstvu Španka Monica Gimeno - kot se zdi sicer muha enodnevna svetovna kotalkanja), na SP vsakič nastopa pod neznosnim pritiskom, tako

poškodba. Sama pa je dejala, da je tako zaljubljena v to športno panogo (in uživa ob uspehih, ki so nagrada za res trdo in gmotno ter medijsko premo poplačano treniranje), da ne razmišlja o tekmovalni upokojitvi. Ob glasnih in iskrenih čestitkah si lahko le zaželimo, da bi bili še dolgo priča njenim očarljivim nastopom in odmevnim uspehom, predvsem pa to, da bi se ji uresničile tudi nadaljnje želje.

HC

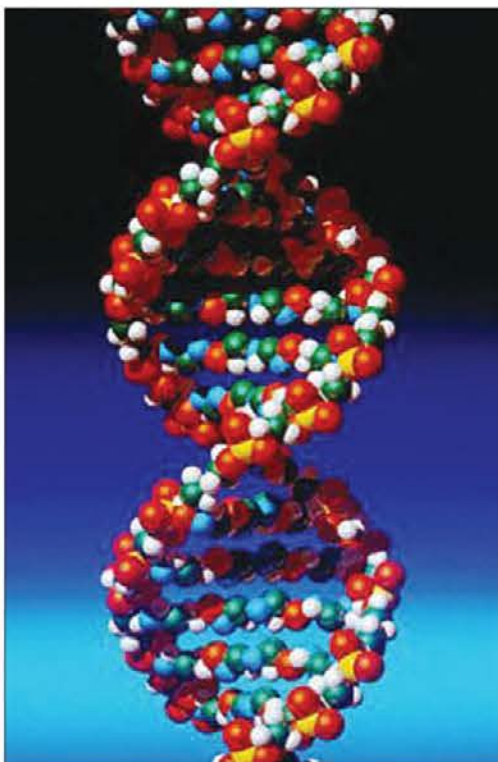
O genski biotehnologiji

Poskusi se nadaljujejo

Mediji nam med vsakodnevnimi novicami poročajo o vedno uspešnejših dosežkih na področju genske biotehnologije. To področje, ki se res razvija zelo hitro, nam obeta neverjetna zdravljenja, a istočasno prinaša tudi veliko pomislekov etične narave. Geni so sestavljeni, v glavnem, iz DNK oz. DNA in beljakovin, nahajajo pa se v celičnih kromosomih. Preobrat sega v sedmo desetletje prejšnjega stoletja, ko so genetiki začeli posegati v genski kod z novimi tehnikami. S tem je nastala nova znanost, gensko inženirstvo, ki se je razvijalo vzporedno z molekularno genetiko, celično biologijo, molekularno biologijo in eksperimentalno embriologijo. Nova spoznanja v enem teh sektorjev so stalno bogatila ostale.

Prve poskuse s prenosom genskih informacij so izvajali na bakterijah, ker se hitro množijo. Uspeh s proizvodnjo človeškega insulina za terapijo sladkorne bolezni je dal odločilen zagon novim tehnologijam. Jasno je kazalo, da bo možno vnesti še druge človeške genske informacije v bakterijske celice, ki jim torej uspe pre-

brati človeški genski kodeks. Prenos genskih informacij je nato uspel še na celicah malih sesalcev (npr. miši) in na celičnih kulturah, ki so sedaj v laboratorijih v široki rabi. Prenos informacije se največ izvaja z mikroinjekcijo genskih delov direktno v celično jedro ali po spremenjenih virusih. Pred približno 30 leti je z mik-

roinjekcijo uspel genski prenos v enoceličnem mišjem zarodku, ki je prenesel zeleno spremembo v

cel organizem. Ti uspehi so dali upati, da bodo taki poskusi možni še na drugih sesalcih. Cilj pa je predstavljalo premagovanje genetskih bolezni na človeku.

Najprej je bilo treba natančno spoznati strukturo in genetiko so se lotili zelo zahtevnega projekta (vrednega 3 milijarde dolarjev) z imenom 'Človeški genom', da bi ugotovili zgradbo in lege vseh genov na človeških kromosomih. Po 12-letni raziskavi, pri kateri je sodelovalo več svetovnih laboratorijev, so leta 2003 razglasili, da je bil celoten človeški genom, ki vsebuje približno 30.000 genov, v grobem dekodiran. Tako je bila razjasnjena struktura in celotno zaporedje genov. Znanstveniki sedaj ugotavljajo, kakšna je vloga posameznih genov in kako ti geni, tudi medsebojno, delujejo. Da to dosežejo, uporabljajo raznovrstne tehnike, od rezanja in vstavljanja genov do primerjanja raznih genskih slik, uporabe sond in silicijevih čipov. Slednji zaznajo genske razlike, tako so za zdravnike nekakšen zemljevid, ki jim pomaga prepoznati obstoječe in potencialne bolezni pacienta.

Genetiki se vse bolj trudijo, da bi ugotovili celo vrsto bolezni pred rojstvom in po njem. Ugotovitveni testi za zdaj obstajajo npr. za raka na dojki, Huntingtonovo bolezen, Downov sindrom, cistično fibrozo in srpasto celično anemijo. Upajo pa, da bo možno odkriti še druge bolez-

ni (Parkinsonovo, Alzheimerjevo, aids...). Prisotnost gena pa še ne pomeni, da se določena bolezen nujno pojavi. Nekatere prirojene anomalije so namreč podedovane z geni enega ali obeh staršev. Druge lahko nastanejo zaradi spontanosti ali nepojasnjenih mutacij v genih.

Z vedno novejšimi tehnikami se genetiki trudijo vstavljati posamezne gene ali tudi skupine genov v mišje zarodke, ki se potem množijo z novim genomom. S pravilno zamenjavo gena se tako genska bolezen v naslednjih rodovih odpravi. Ti poskusi so na živalih dokaj uspešni, le tu pa tam se kaj zatakne. Če bi se kaj zataknilo pri poskusih na človeških celicah, bi to lahko prineslo do usodnih posledic. Genske spremembe se namreč prenesejo na prihodnje rodove in prizadenejo evolucijo celotne človeške vrste. Pri teh poskusih z gensko terapijo je etičnih pomislekov veliko že pri živalih. Vse večji problemi se pojavljajo pri poskusih na primatih, kaj šele, ko gre za ljudi. Težav v zvezi z genetskim manipuliranjem se naša družba dobro zaveda, nadzor nad tem pa je težko izpeljati. Zato so pri nas prepovedani vsi poskusi, pri katerih se spreminja človeški genom v zarodku. Znanstveniki pa vendar upajo, da bo družba, kljub sedanjim nasprotovanjem, kmalu pripravljena sprejeti te vrste posegov, vsaj v primerih genetskih bolezni, ko gre za zdravljenje prihodnjih rodov. A mi, dokler nam genetiki ne zagotovijo popolnega uspeha, bomo še počakali.

Marija Ščuka-Kerže

NOVI
GLAS

GLAVNI UREDNIK Andrej Bratuž -
ODGOVORNI UREDNIK Jurij Paljk
Izdajatelj Zadruga Goriška Mohorjeva -
Predsednik dr. Damjan Paulin

Registriran na sodišču v Gorici 28.1.1949 pod zaporedno številko 5

Uredništvo v Gorici: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 550330, faks 0481 548808, e-mail gorica@noviglas.it

Uredništvo v Trstu: Ulica Donizetti 3, 34133 Trst, tel. 040 365473, faks 040 775419, e-mail trst@noviglas.it

Uprava: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 533177, faks 0481 548276, e-mail uprava@noviglas.it

www.noviglas.it

TISK: Centro Stampa delle Venezie Soc. Coop. a.r.l., Via Austria, 19/B - 35129 Padova PD, tel. 049 8700713 - faks 049 8073868; e-mail cdascv@libero.it

LETNA NAROČNINA: Italija 45 evrov, Slovenija 48 evrov, inozemstvo 85 evrov - Poštni tekoči račun 10647493

OGLAŠEVANJE: Oglaševalska agencija Tmedia, ul. Malta 6 - Gorica, ul. Montecchi 6 - Trst. Brezplačna tel. št. 800 129452, iz Slovenije in tujine 0039 0481 32879. E-mail advertising@tmedia.it

Jamčenje zasebnih podatkov: v smislu zakonskega odloka št. 196/03 (varstvo osebnih podatkov) jamčimo največjo zasebnost in tajnost za osebne podatke, ki so jih bralci posredovali Novemu glasu. Bralci lahko brezplačno zaprosijo za spremembo ali izbris podatkov, ki jih zadevajo, kakor tudi izrazijo svoje nasprotovanje rabi le-teh.

Novi glas je član Združenja periodičnega tiska v Italiji USPI in Zveze katoliških tiskov v Italiji FISC

Izdajanje našega tednika Novi glas podpira tudi Urad Vlade Republike Slovenije za Slovencev v zamejstvu in po svetu
Tednik Novi glas prejema neposredni državni prispevek v skladu z zakonom 7.8.1990 št. 250

To število smo poslali v tisk v torek, 20. novembra, ob 14. uri.

GORICA Obisk poslanca v Državnem zboru Antona Kokalja

Predsedovanje Slovenije EU je priložnost tudi za zamejce

Na pobudo Sveta slovenskih organizacij, Slovenske skupnosti in krožka za družbena vprašanja Anton Gregorčič se je v petek, 16. novembra, v Gorici mudil slovenski poslanec iz vrst NSi in predsednik Odbora DZ za zadeve EU Anton Kokalj.

V čast nam je bilo, da je svoj obisk začel na uredništvu našega časnika, kjer so ga sprejeli odgovorni in glavni urednik Jurij Paljk in Andrej Bratuž, predsednik upravnega sveta Zadruga Goriška Mohorjeva Damjan Paulin in člani uredništva. V sproščenem pogovoru smo gosta seznanili z našim delom, z upi in težavami tednika in drugih publikacij, ki jih izdaja Zadruga. Kokalj se je

nato na goriškem sedežu SSO-ja sestel z njegovim vodstvom: prisotni so bili tudi Drago Štoka, Silvan Primosig, Marjan Terpin in Hadrijan Corsi; tudi to je bila koristna priložnost za izmenjavo informacij o organiziranosti in delovanju civilne družbe ter o predsedovanju Slovenije EU. Na obeh srečanjih je slovenski poslanec povedal marsikaj novega, s posebnim zanimanjem pa je prisluhnil besedam in mnenjem prisotnih.

Tako je bilo tudi na javnem srečanju ob 18.30 v komorni dvorani Kulturnega centra Lojze Bratuž, kjer je po pozdravu Marjana Terpina najprej odgovarjal na vprašanja Julijana

Čavdka o šestmesečnem predsedovanju Slovenije Evropski uniji, ki se bo začelo 1. januarja 2008; nato pa je kot politik, ki se na poseben način ukvarja z evropskimi procesi, rade volje slišal, kaj menimo o tem zamejski Slovenici, saj živimo v državi, ki je že predsedovala EU. Na večeru so bili med drugimi prisotni generalni konzul Republike Slovenije v Trstu Jože Šušmelj, predsednik SSO Drago Štoka, predsednik SKGZ Rudi Pavšič, drugi predstavniki civilne družbe, nekaj javnih upraviteljev in zastopnikov naših ustanov, pa tudi ljudje, ki jim je blizu dogajanje v matični domovini.

Kokalj je uvodoma povedal, da se je rad odzval na vabilo, saj poli-

tiki iz osrednje Slovenije potrebujejo take spodbude: "Morate nas povleči za rokav in spomniti, da obstajajo tudi kakšne druge dimenzije." Kot župan - je priznal - je imel več stikov z ljudmi; v Državnem zboru pa je lažje izgubiti stik s stvarnostjo in sploh orientacijo. Sistem evropskih institucij je nekaj edinstvenega, obenem pa tudi zelo kompleksnega, je rekel. Slovenija bo kot prva med novimi članicami predsedovala Svetu EU, organu, ki odloča o političnih zadevah. Razlika med vizijo ZDA in EU je v tem, je obrazložil tezo ameriškega ekonomista Jeremija Rifkina, avtorja knjige *Evropske sanje*, da evropska vizija daje bistveno večji poudarek razvoju kakovosti življenja na več področjih. Naslednje leto bo Slovenija imela opraviti prav s pogajanjem glede najrazličnejših vidikov življenja 250 milijonov Evropejcev. V tem času bodo članice začele ratificirati Lizbonsko pogodbo, veliko pa bodo razpravljale o klimatskih spremembah in energetiki, o usklajevanju in krepitvi policijskega in pravosodnega sistema, o večkulturnem dialogu itd. Slovenija si bo še naprej prizadevala, da bi se tudi druge države nekdanje Jugoslavije vključile v EU; čeprav je v precepu zaradi sporov s sosednjo Hrvaško, želi, da bi tudi ta čim prej stopila v zvezo. Kokalj je z zadovoljstvom pove-

Anton Kokalj na uredništvu Novega glasa (foto DPD)

dal, da je ugled Slovenije, ki zaradi svojega razvoja in uspešnosti postaja na svetovnem prizorišču čedalje bolj vidna, v tem trenutku dober. To ni sad naporov le zadnje vlade, ampak gotovo tudi prejšnjih. S kančkom grenkobe pa je ugotovil, da je zavešča o tem v Sloveniji žal dokaj šibka. Tudi bližnje predsedovanje EU rojakom v domovini ne vzbuja "ne bojazni ne nasprotovanja, pa niti ne evforije". Šlo bo za pomemben trenutek promocije Slovenije, je dejal. Organizacijski in logistični zalogaj je sicer zajeten, saj bo v tem času prišlo do približno tri tisoč delovnih srečanj na različnih nivojih. "Skrbi me promet med Brnikom in Ljubljano..." Slovenija bo v tem času predstavljala EU, zato bo zelo izpostavljena, kar bi lahko po Kokaljevem mnenju na primeren način izkoristili tudi člani slovenskih narodnih skupnosti v zamejstvu. Skupaj bi lahko razmislili, kako s konkret-

nimi predlogi izkoristiti na diplomatski ravni ta trenutek za dosego ciljev posameznih skupnosti. Upati je, da že sam premik schengenske meje proti jugu privede do kakšnega pozitivnega premika v glavah. Predavanje je bilo živo in polno spodbud za nadaljnja skupna snovanja in srečanja. V občinstvu je utrdil željo in namen poglobljene spremljati dogajanje v naslednjih mesecih, sploh pa željo tkati nove vezi z rojaki v matični domovini. S posebnim navdušenjem je v tem smislu spregovoril Marjan Terpin. Damjan Paulin je potrdil, da Slovenija očitno uživa več spoštovanja zunaj meja kot znotraj. Rudi Pavšič in Livio Semolič pa sta poudarila pomen tega trenutka v italijansko-slovenskih odnosih in torej za nas, zamejce, ki moramo napeti vse sile, da s lastnimi močmi čim več odnesemo od te dragocene priložnosti.

Danijel Devetak

Marjan Terpin, Anton Kokalj in Julijan Čavdek (foto DPD)

Velike Žabljice na Vipavskem Gospoda Lestan in Kragelj že 65 let duhovnika!

Velikih Žabljah na Vipavskem so 4. novembra slovesno praznovali zahvalno nedeljo in to nekoliko drugače kot po navadi. Medse so povabili dva jubilaranta - diamantna mašnika koprške škofije, ki sta delovala tudi v velikožabeljski župniji, in sicer g. Aleksandra Lestana, ki je po rodu iz Gorice, in g. Jožka Kraglja, ki je pri nas tudi dobro poznan, sedaj pa živi v duhovniškem domu v Seme-niški ulici v Gorici.

Ob 15. uri je bila v župnijski cerkvi sv. Florijana sveta maša, ki sta jo darovala jubilaranta. V imenu župljanov ju je pozdravila Andrejina Jejčič in lepo opisala njuno duhovniško službo. Mašo so s petjem polepšali domači pevci. Gospod Aleksander Lestan je deloval v Velikih Žabljah od leta 1945 do 1953, gospod Jožko Kragelj pa od leta 1956 do 1960.

"Tu sta bila v času, ki veri in vernikom ni bil naklonjen. Ko je jeseni leta 1945 prišel v vas g. Lestan, so ga domačini sicer navdušeno sprejeli, mu naredili slavlolo pred župniščem in mu v pozdravnem govoru zaželeli prijetno bivanje med nami, vendar je v vasi vladala revščina, ljudje so s težavo prebolevali izgube in si celili rane, ki jim jih je zadala vojna in z njo povezana revolucija. Najhujša je bila ideološka razklanost vasi, kar je vzbujalo nezaupanje, sumničanje in strah, saj je lahko že nerodno izražena misel ali nepremišljena beseda pripeljala v nesrečo. V takih razmerah, ko so se uresničevale Kristuso-

ve besede učencem, da jih bodo zaradi njega "preganjali, zasramovali in vse hudo zoper njega lažnivo govorili", ni bilo lahko niti duhovnikom niti vernikom. Nova oblast je prepovala vse verske organizacije in društva: v Žabljah Dekliško Marijino društvo, Družbo svetega Detinstva in Družbo za širjenje svete vere, prepovedan je bil verouk v šoli, za druge verske pobožnosti - procesije -

zakrament svete birmе, ki so ga prvič po vojni prejeli v Gorici - v coni A - tako, da so morali k birmi s potnim listom, čez državno mejo. Peljal jih je na lojtrnem vozu (Pepe Sukov) Jožef Gulja. V privatnem življenju je g. Lestan poprijel za vsako delo, najraje pa je brkljal okrog svojega motorja. Za takratno žabeljsko mladino je bil "moto Guzzi" pojem hitrosti, tehničnega napredka in

Jožko Kragelj in Aleksander Lestan

pa je bilo potrebno posebno dovoljenje. Kljub represivnim ukrepom ali pa prav zaradi njih je po zaslugi g. župnika vera rasla. Skrbel je za petje, uvedel stanovske nedelje (za moške, žene in otroke), njegove pridige, v katerih je svoje trditve podkrepil z odločnim "EVO", so donele s stare prižnice, ki je danes žal ni več. Otroke je pripravljala na prvo sveto obhajilo, starejše pa na

skrita želja marsikaterega fanta. Ko je g. Lestan dobil dekret o premestitvi, so šli trije predstavniki vasi k škofu v Gorico, da bi izprosili preklic, vendar jim je ta že pred vrati svoje pisarne povedal, da so prišli zaman. Pokoriti se je moral nje-govi volji in tako so se naše po-ti razšle.

Čas hitro teče, spomini bledijo in velikokrat si za umestitev kakega dogodka v določenem

obdobju pomagamo tako kot svetopisemski poročevalec, da ga opredelimo s časom, ko je bil župnik v Žabljah ta in ta. No, in ko je bil tu g. Lestan, so posodobili električno napeljava, ko je bil tu g. Kragelj, je naš zvonik dobil rdečo kapo, popravili so orgle in pri nauku smo dobili nove klopi. Tako kot je g. Lestan vzbudil željo po tehničnem napredku, je tri leta po njegovem odhodu g. Jožko Kragelj prinesel smisel za kulturno dejavnost. Že nekaj mesecev po njegovem prihodu so v gradu uprizorili opereto *Kovačev študent*, dodobra pa smo se nasmejali tudi ob *Možičkih*. Gospod Kragelj je navduševal mlade za glasbo in

petje, leta 1957 je pripravil misijon, najbolj pa nam je ostal v spominu kot odlični pridigar. Tudi ko je Žabljice zdavnaj zapustil, se je še vedno ukvarjal z nami, saj je zbiral podatke za knjižico *Cerkev in župnija sv. Florijana v Velikih Žabljah*, ki jo je izdal leta 2000 v Sakralnih spomenikih Primorske, je med drugim povedala v svojem nagovoru Andrejina Jejčič.

Nagovor med sv. mašo je imel g. Jožko Kragelj in slikovito je opisal njuno življenjsko pot ter povedal, da sta od 12 novomašnikov iz leta 1942 samo še onadva živa. Dva njuna sošolca, ki sta tudi pela novo mašo sredi vojne vihere in ju je pozneje življenjska pot peljala skozi Velike Žabljice, sta bila g. Ludvik Rusjan in g. Slavko Rejec.

Po zapeti zahvalni pesmi so slavljencema velikožabeljski verniki podarili sliko vasi, ki naj jih spominjata na vas, in jima tudi iz srca zaželeli še obilo Božjega blagoslova. Družabno srečanje so zaključili v krajevnem kulturnem domu, kjer so nekdanjima župnikoma domače gospodinje priredile slavo z domačimi dobrotami.

Ob aktualnih dogodkih v matični domovini Se mladi zanimajo za politiko v Sloveniji?

Ob predsedniških volitvah v Sloveniji, bližajočem se vstopu Slovenije v shengensko območje in predsedovanju Evropski uniji se nam je porodilo vprašanje o odnosu med aktualnimi dogodki v Sloveniji, o katerih slovenski mediji vseskozi poročajo, in slovensko mladino iz zamejstva. To je priložnost, da se vprašamo, koliko so mladi zamejci seznanjeni s političnimi premiki v matični državi in koliko se zanje dejansko zanimajo. So pomembni dogodki, ki se vrstijo v Sloveniji, predmet zanimanja za zamejsko mladino? Čutijo, da se jih le-ti neposredno tičejo ali jih imajo za nepomembne? Taka in podobna vprašanja smo postavili nekaterim tržaškim dekletom in fantom, ki so pristali, da nam posredujejo svoje mnenje. Med pogovorom z njimi smo se dotaknili in se spopadli tudi s temo identitete, narodne zavesti in pripadnosti.

Šedemnajstletna **Lucija** nam je zaupala, da ne sledi veliko dogodkom v Sloveniji, za čimer pa se ne skriva noben prikrit razlog. "Pravzaprav ne sledim političnim dogodkom na splošno, ker me politika ne zanima preveč." **Sara**, 19 let, pravi, da bi morala zamejska mladina bolj spremljati družbene premike v sosednji Sloveniji, saj je prav, da vedo, kaj se dogaja v matični državi. Šestindvajsetletni **Erik** pa je drugačnega mnenja. "Mislim, da je prava politična realnost, v kateri živimo tržaški zamejci, italijanska. Res se imamo za zavedne Slovence, kar je znak naše pripadnosti matični državi, politični premiki v njej pa imajo zelo majhen vpliv na nas, ki živimo za državno mejo." Podobnega mnenja je tudi sedemnajstletna **Nika**, ki pravi, da dogajanja v Sloveniji nikakor niso povezana z našo realnostjo. Sama namreč

bere slovenske časopise in se zanima za dogajanje v matični državi zgolj zato, ker je to 'splošna kultura', kot je sama povedala. "Po mojem mnenju nas imajo prebivalci iz matične države za tužce in vedo o nas malo ali nič." Ali je res tako? O tem smo povprašali **Arma**, ki je pravkar dopolnil 19 let. Arn sicer stanuje v Sloveniji, je pa vsak dan v stiku z zamejsko mladino, ker je šola v Trstu. "Osebnost se veliko zanimam za dogajanje v državi, opažam pa, da se zamejci nekoliko manj. Mislim, da je potrebno, da tudi v zamejstvu sledijo premikom v Sloveniji, ker gre za politiko njihove matične države, čeprav ne živijo v njej", je dejal. Zaupali smo mu, da je ena izmed naših intervjuvank dejala, da se prebivalci matične države premalo zanimajo za zamejce. "To je samo delno res", nam je odgovoril. "Glavni krivci za to pa so zagotovo šolske institucije in mediji, saj mladine v matični državi ne seznanjajo z obstojem Slovencev, ki živijo za državno mejo." **Giulia**, 17 let, pravi, da se premalo zanima za dogajanje onstran meje. Glavni razlog za to pa je čas, ki ga vedno primanjkuje, v manjši meri pa tudi lenoba.

Iz pogovorov, ki smo jih imeli z nekaterimi mladimi zamejci, smo torej ugotovili, da se večina ne zanima za družbene in politične premike v Sloveniji, je pa mnenja, da bi bilo to nujno potrebno. Vsi so potrdili, da se počutijo Slovence, čeprav jih ta pripadnost samo delno veže na matično državo. Težko je priti do pravega zaključka, saj bo odnos med zamejsko skupnostjo in matično državo vedno nekoliko delikaten, za izboljšanje odnosov pa se morata prav gotovo potruditi obe strani. S tem so se strinjali prav vsi naši intervjuvanci.

Patrizia Jurincic